

Tilskuddsrapport 2018

HelseDirektoratets forvaltning av tilskuddsmidler

Rapport
IS-2833

Innhold

Innhold	1
I. Oversikt over Helsedirektoratets tilskuddsordninger	2
1. Tilskuddsbudsjett i 2018	3
2. Type tilskuddsordninger	5
3. Fastsettelse av tilskuddsbeløp	7
4. Presentasjon av statistikk i denne rapporten	7
II. Refusjonsordninger	9
1. Helsedirektoratets refusjonsordninger	10
2. Refusjonsordninger til kommuner	11
3. Refusjonsordninger til private bedrifter og til privatpersoner	15
III. Tilskudd til kommuner	16
1. Tilskuddsordninger til kommuner	17
2. Statlige piloter og forsøk	18
3. Ordninger øremerket navngitte mottakere	22
4. Åpen konkurranse	24
5. Kommuner som ikke har fått tilskudd over ordninger med åpen konkurranse	29
IV. Tilskudd til frivillige organisasjoner	31
1. Tilskuddsordninger tilgjengelige for frivillige organisasjoner	32
2. Ordninger øremerket navngitte mottakere – nasjonal oppgave	36
3. Ordninger med åpen konkurranse	38
4. Ordninger som faller utenfor hovedkategoriene	41
Vedlegg: Tilskudd til andre tilskuddsmottakere	42

I. Oversikt over Helsedirektoratets tilskuddsordninger

1. Tilskuddsbudsjett i 2018

Helsedirektoratet er den største forvalteren av tilskudd i staten målt i budsjett og antall ordninger. I 2018 hadde direktoratet ansvar for 164 tilskuddsordninger med totalt budsjett på 16,8 mrd. kroner.

Det meste av tilskuddsmidlene var bevilget over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Direktoratet forvalter også ordninger over Kommunal- og moderniseringsdepartementets og Kulturdepartementets budsjetter. Tabell 1 viser hvilke kapitler i statsbudsjettet tilskuddsbevilgningene kommer fra sortert etter størrelse på tilskuddsordningenes rammer.

Tabell 1: Helsedirektoratets tilskuddsbudsjett fordelt på kapitler i statsbudsjettet 2018

(i 1000 kr)

Kapittel	Navn på kapitlet	Budsjett (%)		Antall ordninger
0575	Ressurskrevende tjenester	9 660 582	57,3 %	1
0761	Omsorgstjenester	3 304 371	19,6 %	33
0765	Psykisk helse og rusarbeid	2 052 934	12,2 %	36
0762	Primærhelsetjenester	840 704	4,99 %	25
0770	Tannhelsetjenester	285 326	1,69 %	11
0714	Folkehelse	276 178	1,64 %	25
0783	Personell	158 181	0,94 %	5
0714/0765	Folkehelse / psykisk helse og rusarbeid	129 550	0,77 %	1
0781	Forsøk og utvikling mv.	52 000	0,31 %	10
0761/0762	Omsorgstjeneste/primærhelsetjeneste	25 800	0,15 %	2
0761/0769	Omsorgstjeneste / utredningsvirksomhet mv.	18 507	0,11 %	1
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	18 392	0,11 %	4
0740	Helsedirektoratet / sentral helseforvaltning	7 000	0,04 %	2
0717	Legemiddeltiltak	6 400	0,04 %	1
0761/0781	Omsorgstjenester / Forsøk og utvikling	5 700	0,03 %	1
0315	Måltidsfellesskap for eldre og aleneboende	5 000	0,03 %	1
0733	Habilitering og rehabilitering	4 775	0,03 %	3
0702	Beredskap	3 853	0,02 %	2
	SUM:	16 850 253	100 %	164

Kapittel 0575 Ressurskrevende tjenester har én ordning, nemlig *Særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester*, som er Helsedirektoratets største tilskuddsordning. Her er

budsjettet på 9,6 mrd. kroner eller 57 prosent av direktoratets tilskuddsbudsjett. Deretter kommer kapittel 0761 *Omsorgstjenester* med budsjett på 3,3 mrd. kroner eller 19,6 prosent. Kapittel 0765 *Psykisk helse og rusarbeid* er det neste i rekken med budsjett på 2 mrd. kroner, som er 12,2 prosent av totalt budsjett. Dette kapitlet er med sine 36 tilskuddsordninger det største målt i antall ordninger.

Av de 16,8 mrd. kroner ble 1,4 mrd. forvaltet av fylkesmennene på vegne av Helsedirektoratet. Slik tabell 2 viser, forvalter fylkesmennene tilskudd til kommuner fordelt på ni ordninger. Intensjonen bak delegering av forvaltningen er å fordele tilskuddsmidler nærmest mulig mottakerne. Fylkesmennene tar ansvar for søknadsbehandling og rapportering fra kommunene, mens Helsedirektoratet har ansvar for utforming av regelverk for disse ordningene.

Tabell 2 viser oversikt over ordningene som fylkesmennene forvalter på vegne av Helsedirektoratet. Utbetaling av disse tilskuddsmidlene skjer gjennom fullmaktsbrev, og statistikk om disse midlene er ikke med i denne rapporten.

Tabell 2: Ordninger som Helsedirektoratet har delegert til fylkesmennene i 2018

(i 1000 kr)

Kapittel. post	Ordningsnavn	Budsjett
0765.62	Kommunalt rusarbeid	475 697
0761.68	Kompetanse og innovasjon - Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd - Omsorgsplan 2020 – Innføring av velferdsteknologiske løsninger - Regionalt senter for helseinnovasjon og samhandling for Kristiansund kommune	388 387
0765.60	Tilbud til mennesker med langvarige og eller sammensatte tjenestebehov	248 098
0765.60	Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene	155 076
0762.64	Styrking av habilitering og rehabilitering i kommunene	89 736
0762.60	Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud	17 806
0761.67	Kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt i kommunene	14 500
0734.70	Institusjonsopphold og hjemsending - FM	2 706
0761.60	Kompetansehevingspott for sammenslåtte kommuner ¹	380
	SUM:	1 392 386

¹ Dette var et enganstilskudd i 2017. Fylkesmannen i Finnmark fikk ny fullmakt i 2018 til kompetansehevings tiltak fordi de ikke trakk beløpet (fra belastningsfullmakten) i 2017.

2. Type tilskuddsordninger

I 2018 forvaltet Helsedirektoratet 155 tilskuddsordninger med et totaltbudsjett på 15,4 mrd. kroner. Ordninger delegert til fylkesmennene er altså ikke medregnet.

Ordningene varierer med tanke på målgruppen, antall søkere, budsjettstørrelse, type mottakere m.m., og krever dermed ulik innsats og tilnærming fra forvaltere i Helsedirektoratet. For å beskrive direktoratets forvaltning av tilskuddsmidler har vi valgt å kategorisere tilskuddsordninger i ni ulike grupper:

- **Refusjonsordninger**

I denne kategorien ligger ordninger hvor søker etter forskrift eller lov har krav på tilskuddsmidler dersom visse fordelingskriterier er møtt. Størrelsen på refusjonen varierer etter forhåndsdefinerte satser. Refusjonsutbetalinger utgjør hele 69 prosent av alle tilskuddsutbetalinger som Helsedirektoratet forvalter direkte.

- **Statlige piloter og forsøk**

Ordninger hvor søkere er med på å prøve ut nye modeller av forskjellig slag. Tilskuddsmottakerne konkurrer ikke med hverandre om midler, men er valgt ut etter forhåndsdefinerte kriterier.

- **Ordninger øremerket navngitte mottakere**

Ordninger hvor tilskuddsbevilgningen er øremerket med beløp i statsbudsjettet til bestemte mottakere. Dette er den største gruppen ordninger i antall, og utgjør litt over halvparten av alle ordninger som direktoratet forvalter direkte. I de fleste tilfeller gis et øremerket tilskudd til én mottaker over en ordning.

- a) **Kommunal oppgave**

Ordninger hvor mottakere får tilskudd som gagnar dem som bor i den aktuelle kommunen eller området, for eksempel tilskuddsordningen "Grorudalssatsingen" hvor målgruppen for ordningen er de som bor i Groruddalen i Oslo.

- b) **Nasjonal oppgave**

Mottakere får tilskudd til å utføre en aktivitet som er til gode for befolkningen eller befolkningsgrupper i hele landet. Et eksempel er *Driftstilskudd til Rustelefon*, hvor Oslo kommune drifter en landsdekkende tjeneste.

- **Åpen konkurranse**

Ordninger hvor tilskuddssøknadene vurderes etter kvantitative eller kvalitative kriterier, og hvor søkere konkurrer med hverandre om tilskuddsstøtten.

- a) **Ordninger med åpen konkurranse**

Ordninger som er åpne for flere forskjellige type tilskuddsmottakere, som blant annet kommuner, organisasjoner, stifelser osv.

- b) **Ordninger med åpen konkurranse - forbeholdt kommuner**

Tilskuddsordninger uten øremerkede mottakere, men som kun kommuner kan søke på.

- c) **Ordninger med åpen konkurranse - forbeholdt frivillige organisasjoner**

Tilskuddsordninger som kun organisasjoner registrert i kan søke på.

- **Ordninger som faller utenfor hovedkategoriene**

I denne kategorien ligger seks ordninger som er vanskelig å plassere inn i de andre kategoriene. Noen av disse ordningene er øremerket bestemte tilskuddsmottakere.

Dette er for eksempel ordninger knyttet til forpliktelser inngått gjennom internasjonale avtaler (*Sunne kommuner, Nordisk Velferdssenter*). Det kan også være ordninger der formålene ikke er rent nasjonale eller kommunale, men heller en kombinasjon.

Tabell 3: Tilskuddsbudsjett fordelt etter åtte kategorier av tilskuddsordninger som Helsedirektoratet forvaltet direkte i 2018

(i 1000 kr)

Kategori	Budsjett (%)		Antall ordninger (%)	
Refusjonsordninger	10 733 299	69 %	7	5%
Statlige piloter og forsøk	1 464 659	9 %	8	5%
Ordninger øremerket navngitte mottakere - nasjonal oppgave	1 268 686	8 %	90	58%
Ordninger med åpen konkurranse - forbeholdt kommuner	699 494	5 %	11	7%
Ordninger med åpen konkurranse - forbeholdt frivillige organisasjoner	462 146	3 %	8	5%
Ordninger med åpen konkurranse	435 141	3 %	19	12%
Ordninger øremerket navngitte mottakere - kommunal oppgave	261 318	2 %	6	4%
Ordninger som faller utenfor hovedkategoriene	133 124	1 %	6	4%
SUM:	15 457 867	100 %	155	100%

Som man kan se i tabell 3 utgjør refusjonsordninger den største delen av direktoratets tilskuddsbudsjett til tross for at det var relativt få slike ordninger. Av de 4 299 søknader Helsedirektoratet fikk i 2018 gjaldt 30 prosent refusjonsordninger.

Ordninger øremerket navngitte mottakere utgjør 96 av de 155 ordningene direktoratet forvalter, og budsjettmessig utgjør de ca. 10 prosent.

Ordninger hvor søkerne konkurrerer med hverandre om å få støtte utgjør 11 prosent i budsjettssammenheng. Hele 62 prosent av alle innsendte tilskuddssøknader i 2018 var sendt til disse ordningene. Resten av ordninger fordeler seg på statlige piloter og forsøk og ordninger som faller utenfor hovedkategoriene.

3. Fastsettelse av tilskuddsbeløp

I forvaltningen av tilskuddsordninger bruker Helsedirektoratet flere metoder for å fastsette innvilget tilskuddsbeløp.

For mange av direktoratets ordninger rettet mot kommunene legges søkers regnskap til grunn for å avgjøre hvor mye den har krav på. Direktoratet betaler enten en gitt sats eller andel av regnskapsførte utgifter til den som søker om tilskudd. Dette gjelder i særlig grad refusjonsordninger samt ordninger hvor kommunene prøver ut statlige piloter og forsøk.

I ordninger hvor det er konkurranse om midler er tilskuddsbeløpet ofte bestemt etter vurdering ut fra skjønnsmessige tildelingskriterier. Søknadene måles etter tildelingskriterier og får poeng. Tildelingskriteriene er unike for hver tilskuddsordning.

Tilskuddsmottakere som er øremerket i statsbudsjettet får tilskudd som presisert der. Helsedirektoratets rolle ved fastsettelse av tilskuddsbeløpet i disse tilfellene begrenser seg til å påse at midler fra forrige budsjettperiode ble benyttet til formålet.

Helsedirektoratet bruker satser både i refusjoner og i andre ordninger. Satsene er definert på forhånd og er like for alle mottakere så fremt et sett med kriterier er innfridd.

4. Presentasjon av statistikk i denne rapporten

Tallene i denne rapporten er hentet fra Helsedirektoratets interne tilskuddsforvaltningsverktøyet TIFO 10. desember 2018. I tidsrommet 10.–21. desember 2018 har Helsedirektoratet utbetalt ytterligere 21 mill. kroner i tilskudd. Tilskuddsmidler utbetalt etter den datoen er derfor ikke med i rapporten.

Helsedirektoratet gir tilskudd til mange ulike typer søkere. Tabell 4 gir oversikt over alle grupper søkere. I denne rapporten rettes oppmerksomheten mot den største gruppen av tilskuddsmottakere: kommuner og frivillige organisasjoner.

Dersom det er ulike typer tilskuddsmottakere under en ordning, har vi kategorisert ordningen etter hvilken kategori flertallet av tilskuddsmottakerne sorterer under, eller etter hvilke type mottakere som mottok størst andel av ordningens totalbeløp. For eksempel ble storparten av tilskuddsmidler under ordningen *Helse- og omsorgstjenester og tannhelsetjenester til innsatte i fengsel* utbetalt til kommuner. Denne ordningen er derfor sortert under kapittel III, tilskudd til kommuner. Andre tilskuddsordninger der fylkeskommuner dominerer som tilskuddsmottakere, er beskrevet i vedlegget.

Tabell 4: Type tilskuddsmottakere

Innhold	Type tilskuddsmottakere	Antall ordninger
Kapittel II	Refusjonsordninger (Kommuner/ private bedrifter/personer)	7
Kapittel III	Kommuner	32
Kapittel IV	Frivillige organisasjoner/ stiftelser	51
Kapittel III og IV	Både kommuner og frivillige organisasjoner/stiftelser	8
SUM:		155

II. Refusjonsordninger

1. Helsedirektoratets refusjonsordninger

Som nevnt tidligere er størstedelen (69 prosent) av Helsedirektoratets tilskuddsbudsjett refusjoner. Ordningen *Særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester* utgjør alene hele 62 prosent av tilskuddsbudsjettet for Helsedirektoratet, eller 9,6 mrd. kroner. De resterende seks refusjonsordninger er på rundt 1 mrd. kroner.

Tabell 5: Utbetalte tilskuddsmidler og antall søknader, pr. refusjonsordninger

(i 1000 kr)

Kapittel.post	Type tilskuddsmottakere	Ordningsnavn	Utbetalte tilskuddsmidler	Antall søknader
0575.60	Kommuner	Særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester	9 325 617	416 ²
0761.61	Kommuner	Vertskommunene	928 286	33
0783.61	Kommuner	Turnus for leger - tilskudd til kommuner	123 927	352
0783.61	Kommuner	Veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon	11 344	158
0783.79	Privatpersoner	Reise og flytteutgifter for turnuskandidater som skal tiltre turnustjeneste	1 444	279
0783.79	Private bedrifter	Turnustjeneste for kiropraktorer - tilskudd for veiledning	738	29
0762.63	Kommuner	Spesialistutdanning i allmennmedisin- refusjon av utgifter til spesialisering av leger	143	4
		SUM:	10 391 499	1271

Tabell 5 viser oversikt over alle syv refusjonsordninger. Fem av syv dem går til kommuner.

² 96 prosent av landets kommuner hadde ressurskrevende brukere.

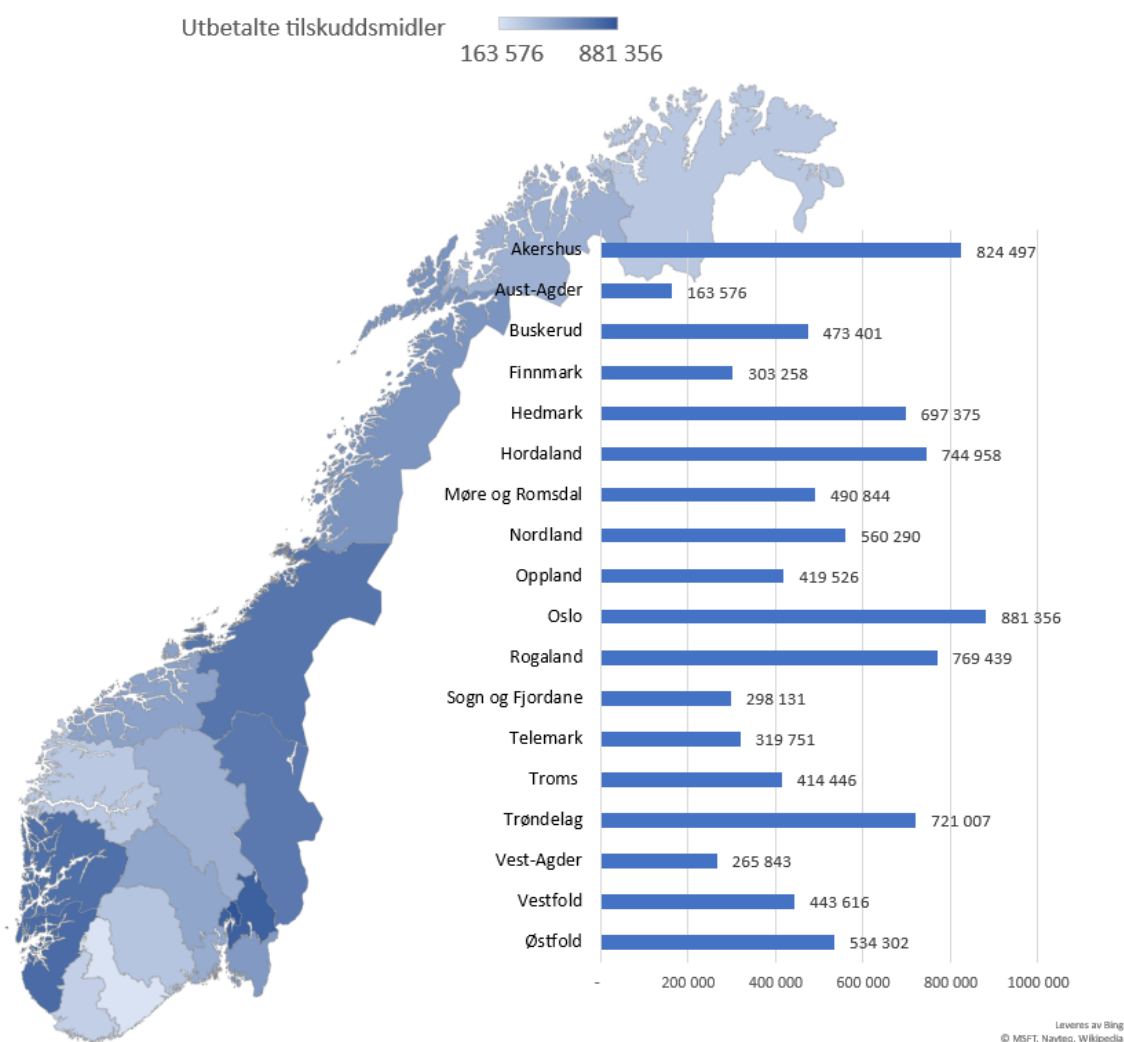
2. Refusjonsordninger til kommuner

Særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester

Tilskuddsordningen for *særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester* er bevilget over Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) budsjettkapittel 0575, post 60, og er forvaltet av Helsedirektoratet.

Figur 1: Fordeling av midlene fylkesvis, *Særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester*

(i 1000 kr)

Kommunale helse- og omsorgstjenester er i hovedsak finansiert gjennom kommunenes frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd). Tilskuddet til ressurskrevende tjenester

supplerer de frie inntekter. Formålet med ordningen er å legge til rette for at kommunene kan gi et godt tjenestetilbud til mottakere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester. Behovet for ressurskrevende tjenester varierer betydelig mellom kommuner. Det har foreløpig vært vanskelig å finne objektive kriterier til bruk i kommunenes inntektssystem som kan fange opp denne kostnadsvariasjonen. Det er derfor behov for en egen tilskuddsordning for ressurskrevende tjenester som et supplement til kommunenes frie inntekter.

Gjennom tilskuddsordningen får kommunene refundert deler av utgiftene til mennesker som mottar omfattende helse- og omsorgstjenester. Dette kan blant annet gjelde personer med psykisk utviklingshemming, nedsatt funksjonsevne, rusmiddelproblemer eller psykiske lidelser.

I 2018 fikk kommunene kompensert 80 prosent av egne netto lønnsutgifter i 2017 til helse- og omsorgstjenester ut over et innslagspunkt på 1,2 mill. kroner. Netto lønnskostnader er lønn til ansatte og tilhørende sosiale kostnader, fratrukket øremerkede tilskudd og rammetilskuddet. Tilskuddsordningen gjelder for tjenestemottakere til og med det året de fyller 67 år.

Totalt ble det utbetalt i overkant av 9,3 mrd. kroner i 2018, basert på direkte lønnsutgifter knyttet til i alt 7 922 tjenestemottakere. Tilskuddsordningen er godt kjent i kommunene og nesten alle kommuner sender inn et refusjonskrav. I 2018 ble det utbetalt tilskudd til 402 kommuner. De kommunene som ikke yter tjenester i et slikt omfang at de omfattes av tilskuddsordningen, gir i henhold til rundskrivet beskjed til Helsedirektoratet.

Vertskommunene

Etter ansvarsreformen i helsevesenet for psykisk utviklingshemmede, som ble gjennomført tidlig på 1990-tallet, overtok 33 kommuner ansvaret for en rekke beboere hjemmehørende i andre kommuner. Formålet med den øremerkede tilskuddsordningen er å kompensere de 33 vertskommunene for utgifter knyttet til omsorg for de beboere som valgte å bli boende i institusjonskommunen.

Formålet med tilskuddet er videre å skjerme de 33 vertskommunene mot visse omfordelingsvirkninger i inntektssystemet. Vertskommunetilskuddet er derfor å anse som en kompensasjonsordning.

Vertskommunene sender ikke inn søknader på tilskudd. Tilskuddsbeløpet for det enkelte år regnes ut på bakgrunn av årlige tellinger og frafall av vertskommunebeboere. I 2018 ble det utbetalt 928,3 mill. kroner, knyttet til 547 vertskommunebeboere pr. 01.01.2017.

Tabell 6: De 10 kommuner som har fått størst beløp utbetalt tilskudd fra to refusjonsordninger til kommuner, Særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester og Vertskommunene

Kommuner	Beløp	Forlketall 2018*	Utbetalte midler pr. innbygger
Kvæfjord	115 491 800	2928	39 444
Balestrand	28 181 800	1262	22 331
Vestnes	129 628 600	6559	19 763
Søndre Land	87 572 800	5650	15 500
Saltdal	67 698 700	4691	14 432
Moskenes	14 935 000	1068	13 984
Salangen	20 813 000	2226	9 350
Vanylven	28 367 000	3187	8 901
Eidskog	53 712 000	6142	8 745
Hammerfest	90 221 000	10533	8 566

*Kilde: Statistisk sentralbyrå

<https://www.ssb.no/338772/folkemengd-1.januar.heile-landet-fylke-og-kommunar>

Turnus for leger – tilskudd til kommuner

Kommuner som tar imot nyutdannede leger i LIS-stillinger (tidligere kommuneturnus) tildeles et tilskudd. Tilskuddet utbetales etterskuddsvis i henhold til tilsendte lister fra Fylkesmannen. Det er derfor ikke et krav om søknad fra kommunen. Høsten 2018 ble det utbetalt tilskudd for høsten 2017 og våren 2018.

Det ble totalt utbetalt 123 mill. kroner for 470 LIS1- leger høsten 2017 og 467 LIS1- leger våren 2018.

Veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon

Veiledet tjeneste er den praktiske tjenesten en lege som hovedregel må ha gjennomført for å få godkjenning som allmennlege. Allmennlegogodkjenningsordningen er i ferd med å fases ut. Kommunene kan søke tilskudd for veiledning av leger som har inngått avtale om veiledet tjeneste før 1. mars 2017.

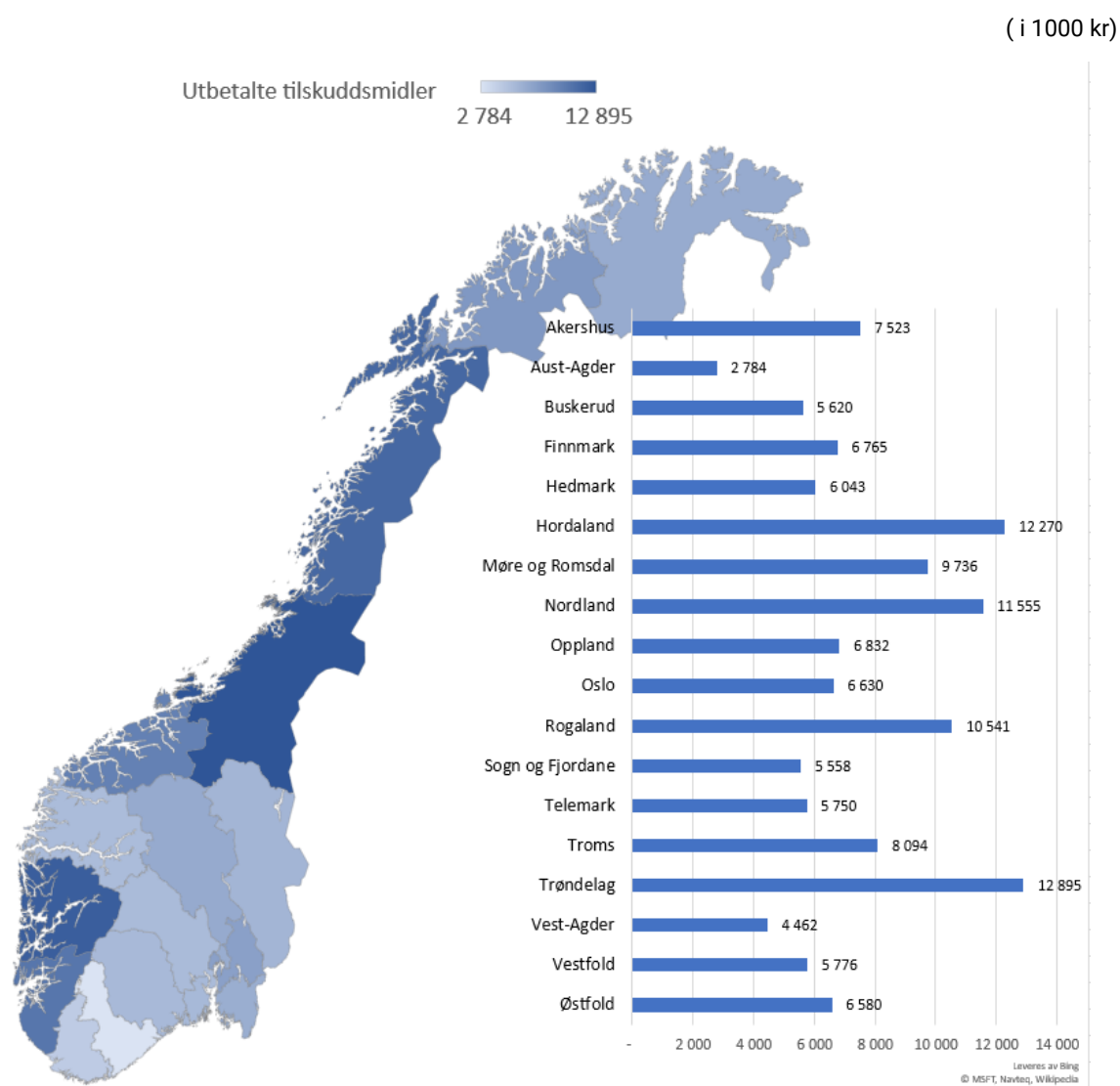
I 2018 ble det utbetalt 11,2 mill. kroner til 69 kommuner. Det er flere av kommunene som har sendt inn mer enn en søknad.

Spesialistutdanning i allmenntmedisin - refusjon av utgifter til spesialisering av leger

Målet for ordningen er å delvis kompensere for kommunenes utgifter i forbindelse med innføring av forskrift om kompetansekrav til leger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

I 2018 ble det utbetalt ca. 143 000 kroner til fire kommuner (Bardu, Re, Sarpsborg og Sørum).

Figur 2: Fordeling av midlene fylkesvis, tre refusjonsordninger til kommuner unntatt Særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester og Vertskommunene

Tabell 7: 10 kommuner som har fått størst beløp utbetalt tilskudd fra tre refusjonsordninger til kommuner ekskludert Særlig ressurskrevende helse- og sosialtjenester og Vertskommunene

Kommuner	Beløp	Forlketall 2018*	Utbetalte midler pr. innbygger
Måsøy	619 400	1231	503
Tydal	262 000	834	314
Høylandet	392 000	1268	309
Eidfjord	262 000	931	281
Loppa	262 000	941	278
Unjárga	262 000	944	278
Bykle	262 000	958	273
Osen	262 000	967	271
Stordal	262 000	972	270
Lierne	364 840	1379	265

*Kilde: Statistisk sentralbyrå

<https://www.ssb.no/338772/folkemengd-1.januar.heile-landet-fylke-og-kommunar>

3. Refusjonsordninger til private bedrifter og til privatpersoner

Reise- og flytteutgifter for turnusfysioterapeuter og leger i spesialisering del 1 (LIS1)

Den enkelte LIS1/turnusfysioterapeut kan søke om hel eller delvis dekning av dokumenterte reise- og flytteutgifter i forbindelse med tiltredelse i turnusstilling både i sykehus og i kommunehelsetjenesten.

I 2018 ble det utbetalt 1,44 mill. kroner i refusjon til dekning av reise- og/eller flytteutgifter for 279 kandidater.

Turnustjeneste for kiropraktorer – tilskudd for veiledning

Kiropraktorer som veileder nyutdannede turnuskandidater i praktisk tjeneste (turnustjeneste) kan søke om tilskudd. Tilskuddet skal kompensere for deler av veileders kostnader i forbindelse med turnustjenesten.

I 2018 ble det utbetalt 709 000 kroner til privatpraktiserende kiropraktorer for veiledning av totalt 29 kandidater.

III. Tilskudd til kommuner

1. Tilskuddsordninger til kommuner

Et stort flertall norske kommuner søker tilskudd hos Helsedirektoratet (397 av 423 kommuner i 2018). Kommunene kan søke tilskudd over 40 ordninger og velge mellom ordninger knyttet til utvidelse av et ønsket tjenestetilbud, rekruttering av helsepersonell, kompetansebygging, prosjekter, utprøving av nye modeller m.m.

Små kommuner (under 5 000 innbyggere) ser ut til å søke om tilskudd over en til to ordninger, mens store kommuner, med Oslo, Kristiansand og Trondheim i spissen, ofte søker på 10-15 ordninger. Ordningen *Etablering og drift av dagaktivitetsplasser for hjemmeboende personer med demens* er en av de mest omsøkte ordninger blandt norske kommuner.

I praksis søkte kommunene på kun 35 av 40 mulige ordninger. Ordningene kommunene ikke søkte på var:

- Helse- og sosialtjenester samisk befolkning
- Riktig og redusert bruk av tvang i psykisk helsevern
- InnoMed - innovasjon i helse- og omsorgssektoren
- Drift av Fontenehus og Fontenehus Norge (ordning som faller utenfor hovedkategoriene)
- Sunne kommuner (ordning som faller utenfor hovedkategoriene)

Disse tilskuddsordningene er rettet opp mot andre enn kommuner og regelverkene gjenspeiler ikke praksisen eller formålet med ordningene³. Dette er mulig årsak til at kommunene ikke søkte om tilskudd over disse ordninger.

Som det fremkommer av tabell 8, ble det utbetalt 2,5 mrd. kroner i tilskudd til kommunene i 2018⁴, ikke medregnet refusjonsutbetalinger. Dette er ca. 17 prosent av Helsedirektoratets totale utbetalte tilskuddsmidler.

Den største andelen (59 prosent) av midlene ble utbetalt til kommuner som gjennomfører statlig piloter og forsøk. Det er få kommuner som får tilskudd over disse ordningene. I flere av disse er ordinær rammefinansiering erstattet med statlig tilskudd, derfor er utbetalingene

³ Det var organisasjoner, stiftelser, RHF og HF, samt universiteter og høyskoler som mottok tilskudd over disse ordningene.

⁴ Dette tallet inkluderer også støtte til 16 fylkeskommuner under ordningen *Helse- og omsorgstjenester og tannhelsetjenester til innsatte i fengsel* på 16 mill. kroner.

store i volum. Av de ni kategoriene er kategorien ordninger med åpen konkurranse forbeholdt kommuner den største.

Tabell 8: Utbetalt tilskudd til kommuner pr. kategori av tilskuddsordninger i 2018⁵
(i 1000 kr)

Kategori	Utbetalte tilskuddsmidler (%)		Antall ordninger
Statlige piloter og forsøk	1 502 411	59 %	8
Ordninger øremerket navngitte mottakere - kommunal oppgave	250 160	10 %	6
Ordninger øremerket navngitte mottakere - nasjonal oppgave	32 031	1 %	5
Ordninger med åpen konkurranse	62 707	2 %	6
Ordninger med åpen konkurranse - forbeholdt kommuner	686 604	27 %	10
SUM:	2 533 913⁶	100 %	35

2. Statlige piloter og forsøk

Direktoratet forvalter åtte tilskuddsordninger for kommuner som prøver ut alternative måter å organisere eller tilby helse- eller omsorgstjenester på. Kommunale tjenester som omfattes av forsøkene er samhandlingen i den akuttmedisinske kjeden, avstandsoppfølging av fysisk og psykisk syke personer, og rehabilitering, omsorgstjenester og forebygging av overdoser i kommunen.

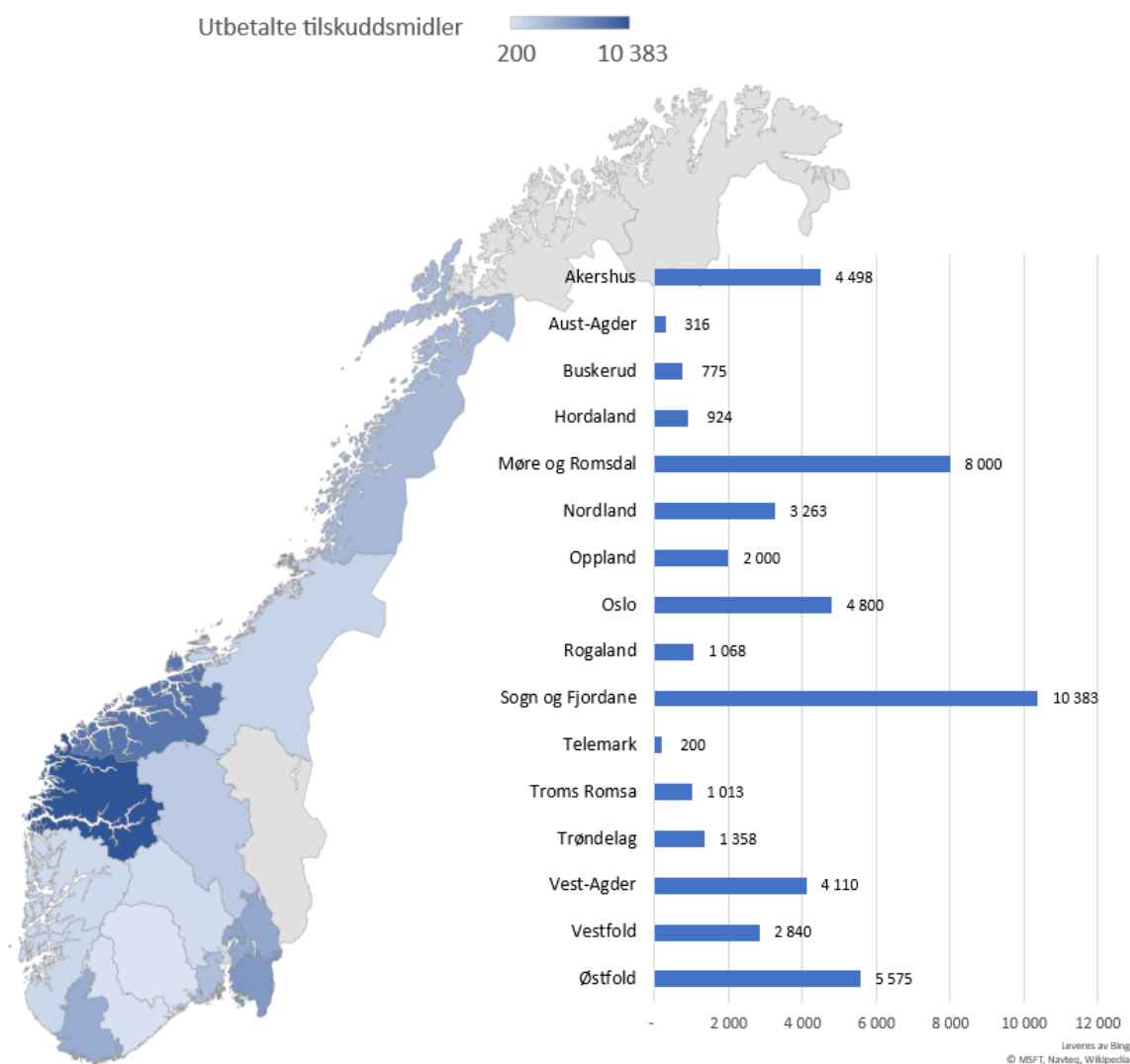
I ordningen *Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene* dekker tilskudd både tjenestetilbudet og administrasjon av forsøket. I andre forsøksordninger, som *Pilot for strukturert tverrfaglig oppfølging*, er tilskuddet et supplement til ordinær finansiering av tjenestene og dekker prosjektledelse og ekstra systemkostnader. Slik figur 3 viser fikk kommunene i Hordaland og Trøndelag fylke utbetalt mest tilskudd over disse ordningene i 2018. Årsaken til det er at mellomstore kommuner lokalisert i disse fylkene deltar i forsøksordning med statlig finansiering av omsorgstjenester.

⁵ Flere av refusjonsordninger utbetaler også til kommuner, men er tatt ut av denne oversikten

⁶ For de fem kategoriene i tabell 8 ble det utbetalt totalt 2,5 mrd. kroner til kommunene. Dette tallet inkluderer dog støtte på 16 mill. kroner til 16 fylkeskommuner under ordningen *Helse- og omsorgstjenester og tannhelsetjenester til innsatte i fengsel*.

Figur 3: Utbetalte tilskuddsmidler til kommuner fra ordninger i kategorien statlige piloter og forsøk unntatt Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene modell A og B, pr. fylke

(i 1000 kr)

Av totalt kr 1,5 mrd. kroner under kategorien statlig piloter og forsøk er kr 1,45 mrd. knyttet til forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenester, modell A og B. Det høye beløpet skyldes at i disse forsøkskommunene erstattes ordinær rammefinansiering til alle pleie- og omsorgstjenester med statlig tilskudd.

Felles for flere av ordningene i kategorien statlige piloter og forsøk er at kommunene søker og innvilges deltakelse for en lengre periode, som oftest tre år. Disse ordningene følges tett opp av Helsedirektoratet og følgeevalueres av et eksternt forsker-/evalueringsmiljø.

Tabell 9: Utbetalte tilskuddsmidler til kommuner fra ordninger i kategorien *statlige piloter og forsøk* unntatt *Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene modell A og B*, pr. kommune

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / kommuner	Utbetalte tilskuddsmidler (%)		Antall kommuner som har fått utbetalt tilskuddsmidler
Medisinsk avstandsoppfølging av kronisk syke	18 500	100 %	6
Oslo	4 050	22 %	1
Kristiansand	4 010	22 %	1
Ullensaker	2 760	15 %	1
Larvik	2 640	14 %	1
Bodø	2 600	14 %	1
Eid	2 440	13 %	1
Nasjonal overdosestrategi - Overdoseforebygging i utvalgte kommuner	5 705	100 %	29
Oslo	750	13 %	1
Bergen	724	13 %	1
Asker, Drammen, Fredrikstad, Trondheim	375 (pr. kommune)	7 % (pr. kommune)	4
Arendal, Stavanger	316 (pr. kommune)	6 % (pr. kommune)	2
Askøy, Bodø, Bærum, Fjell, Halden, Haugesund, Kristiansand, Larvik, Lier, Lørenskog, Modum, Nedre Eiker, Porsgrunn, Sandnes, Sarpsborg, Skedsmo, Skien, Steinkjer, Tromsø, Tønsberg, Øvre Eiker	100 (pr. kommune)	2 % (pr. kommune)	21
Nasjonalt forsøk med kommunal rehabilitering - Helsehuset i Askim	5 000	100 %	1
Askim	5 000	100 %	1
Pilot for strukturert tverrfaglig oppfølging	4 918	100 %	6
Asker	1 063	22 %	1
Flora	943	19 %	1
Lenvik	913	19 %	1
Steinkjer	883	18 %	1
Bø	563	11 %	1
Suldal	553	11 %	1
Pilotprosjekt på legevaktfeltet	15 000	100 %	2
Molde	8 000	53 %	1
Førde	7 000	47 %	1
Pilotprosjekt ved Valdres lokalmedisinske senter	2 000	100 %	1
Nord-Aurdal	2 000	100 %	1
SUM:	51 123		45

Tabell 10: Utbetalte tilskuddsmidler til kommuner fra ordningene *Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene modell A og B*, pr. kommune

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / kommuner	Utbetalte tilskuddsmidler (%)		Antall kommuner som har fått utbetalt tilskuddsmidler
Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene modell A	1 237 583	100 %	4
Stjørdal	458 515	37 %	1
Os	423 563	34 %	1
Lillesand	233 689	19 %	1
Hobøl	121 816	10 %	1
Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene – modell B	213 705	100 %	2
Spydeberg	116 373	54 %	1
Selbu	97 332	46 %	1
SUM:	1 451 288		6

3. Ordninger øremerket navngitte mottakere

Direktoratet forvalter også 11 øremerkede tilskudd som går til navngitte kommuner. Fem av disse ordningene er ment til å sikre finansiering av nasjonale oppgaver administrert av kommunen. Seks andre ordninger går til gjennomføring av lokale prosjekter og drift av tjenester lokalisert i den navngitte kommunen.

Det er fem ordninger i kategorien ordninger øremerket navngitte mottakere – nasjonale oppgaver, og for fire av disse får Oslo utbetalt tilskuddsmidlene. Tabell 11 viser oversikt over disse ordningene.

Tabell 11: Utbetalte tilskuddsmidler til kommuner fra ordninger under kategorien ordninger øremerket navngitte mottakere – nasjonal oppgave

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / Kommuner	Utbetalte tilskuddsmidler i 1000 kr
De regionale kompetansesentra rus⁷ / Oslo	16 273
Driftsstøtte til Rustelefonen / Oslo	7 400
Fagnettverk Huntington – nasjonalt system for veiledning og kompetanse⁸	2 709
Harstad	951
Kristiansand	958
Trondheim	800
Nasjonal kontakttelefon for eldre utsatt for vold / Oslo	1 150
Tiltak rettet mot menneskehandel og prostitusjon – Pro Sentret / Oslo	4 500
SUM:	32 031

Det er seks ordninger i kategorien ordninger øremerket navngitte mottakere – kommunale oppgaver, og for to av disse får Oslo utbetalt tilskuddsmidlene, se tabell 12.

⁷ Tilskuddsordningen skal sikre drift av landets syv regionale kompetansesentre rus med ulik organisatorisk tilknytning; tre sentre tilknyttet regionale helseforetak, tre sentre tilknyttet stiftelser og et senter tilknyttet Oslo kommune.

⁸ Tilskuddsmottakere er øremerket i Prop 1 S og er ressursentre for Huntingtons sykdom. NKS Olaviken Alderspsykiatriske sykehus AS og N.K.S Grefsenlia AS også får tilskuddsmidler i tillegg til disse tre kommunene.

Tabell 12: Utbetalte tilskuddsmidler til kommuner fra ordninger i kategorien ordninger øremerket navngitte mottakere – kommunal oppgave

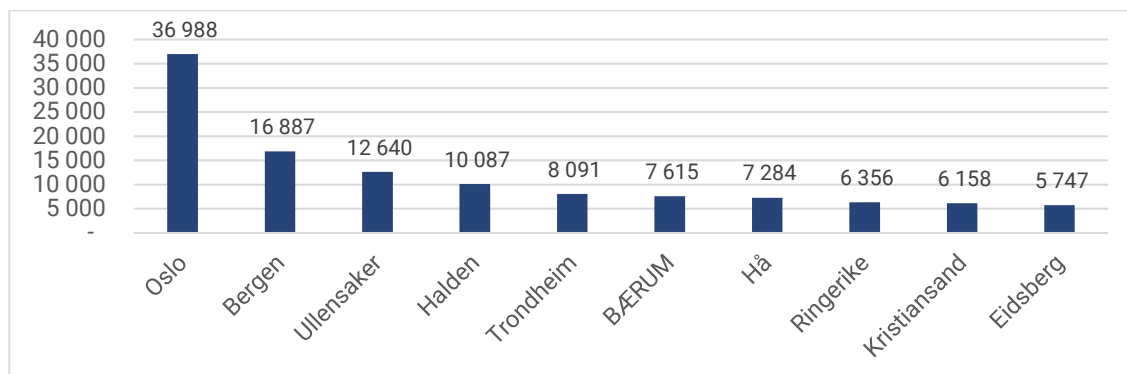
(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger	Utbetalte tilskuddsmidler i 1000 kr	Antall kommuner som har fått utbetalt tilskuddsmidler
Groruddalsatsingen 2017-2026 /Oslo kommune	4 500	1
Helse- og omsorgstjenester og tannhelsetjenester til innsatte i fengsel ⁹	165 740	43
Helsestasjons- og skolehelsetjenesten/ Områdesatsing Oslo Indre Øst	4 400	1
Narkotikaprogram med domstolskontroll ¹⁰	3 499	5
Primærhelseteam ¹¹	29 141	9
Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester	42 880	21
SUM:	250 160	58

Av øremerkede tilskudd er Oslo den kommunen som får mest (fig. 4). På den ene siden har Oslo kommune spesielle utfordringer knyttet til store sosiale forskjeller mellom bydelene, og flere av tilskuddene tar sikte på å utjevne disse ulikhetene lokalt (eks. Grorudalsatsingen). På den andre siden driver Oslo kommune flere nasjonale tjenester organisert under Velferdsetaten, f.eks. Pro Senteret eller Rustelefonen.

Figur 4: Ti kommuner som har fått mest øremerket tilskudd til kommunespesifikke formål

(i 1000 kr)

⁹ Kommuner som fikk tilskudd over ordningen **Helse- og omsorgstjenester og tannhelsetjenester til innsatte i fengsel**: Akershus fk tannhelsetjenesten, Arendal, Aust-Agder fk, Bergen, Bodø, Bærum, Drammen, Eidsberg, Eidsvoll, Evje og Hornnes, Fauske, Finnmark fk, Fræna, Fyresdal, Gjøvik, Halden, Hamar, Haugesund, Hedmark fk, Holmestrand, Hordaland fk, Hå, Kongsvinger, Kragerø, Kristiansand, Larvik, Møre og Romsdal fk, Nordland fk, Nord-Odal, Oppland fk, Oslo bydel Gamle Oslo, Oslo bydel Bjerke, Oslo helseetaten, Ringerike, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Sogn og Fjordane fk, Stange, Stavanger, Tannhelsetjenesten i Buskerud fvk, Telemark fk, Troms fk, Tromsø, Trondheim, Trøgstad, Trøndelag fk, Tønsberg, Ullensaker, Vadsø, Vefsn, Verdal, Vest-Agder fk, Vestfold fk tannhelsesektoren, Vestre Slidre, Vik, Vindafjord, Østfold fk, Øvre Eiker, Ålesund.

¹⁰ Kommuner som fikk tilskudd over ordningen **Narkotikaprogram med domstolskontroll**: Tromsø, Bergen, Trondheim, Oslo, Stavanger.

¹¹ Kommuner som fikk tilskudd over ordningen **Primærhelseteam**: Flora, Seljord, Sørumsund, Hå, Voss, Malvik, Ringsaker, Oslo, Vennesla, Grimstad, Eid, Ørskog, Austevoll.

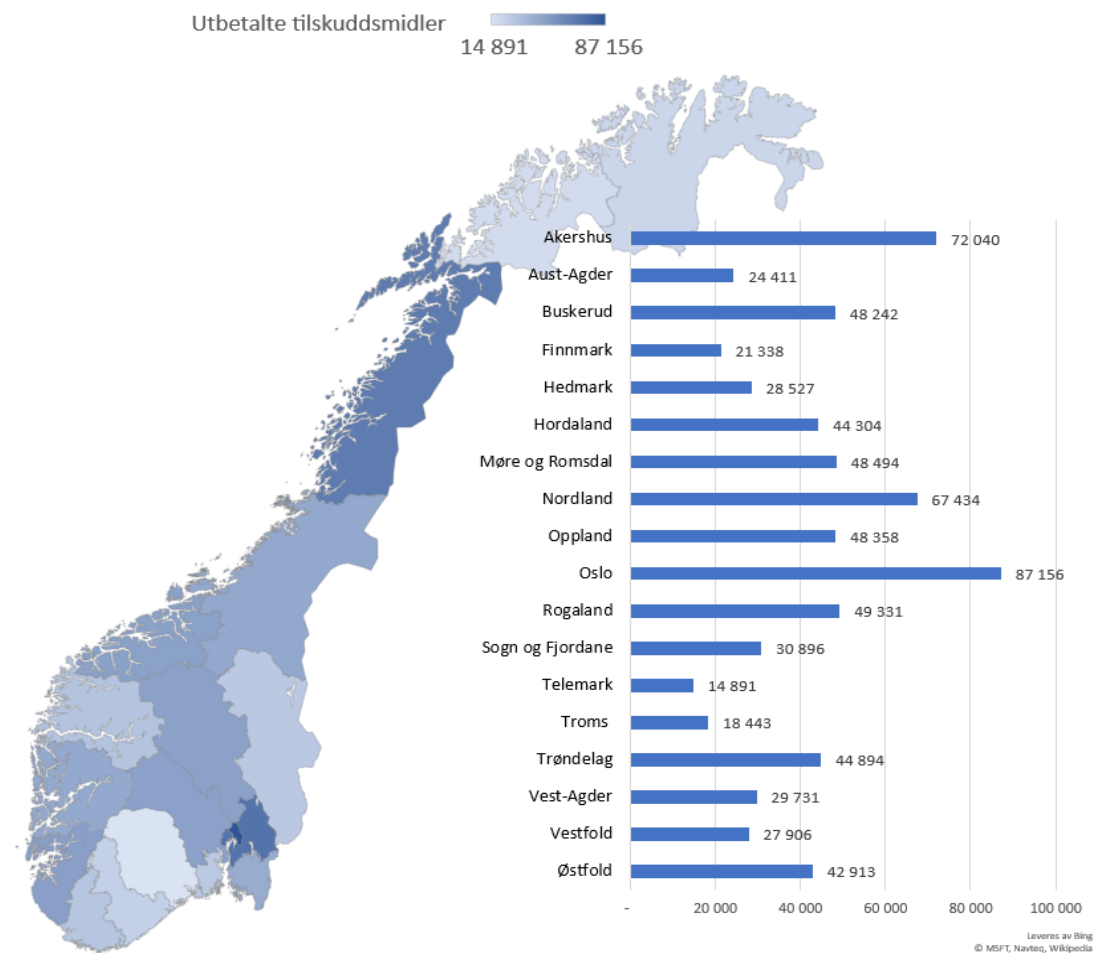
4. Åpen konkurranse

I tillegg til refusjoner, statlige piloter og forsøk samt ordninger øremerket navngitte mottakere kan kommunene søke om tilskudd over 16 ordningen hvor de konkurrerer om midler både seg imellom og med organisasjoner og stiftelser. Ved å søke om tilskudd over disse ordningene kan kommunene få støtte til rekruttering av helsepersonell, kompetansebygging, utvidelse av et tilbud eller utvikling av et prosjekt rettet mot en spesifikk målgruppe.

Ser man på fordeling av midler fylkesvis (fig. 5), var det kommunene i Akershus og Oslo som fikk mest tilskudd i 2018, mens kommunene i Telemark fikk minst.

Figur 5: Utbetalte tilskuddsmidler til kommuner fra 16 ordninger i kategorien ordninger med åpen konkurranse, pr. fylke

(i 1000 kr)

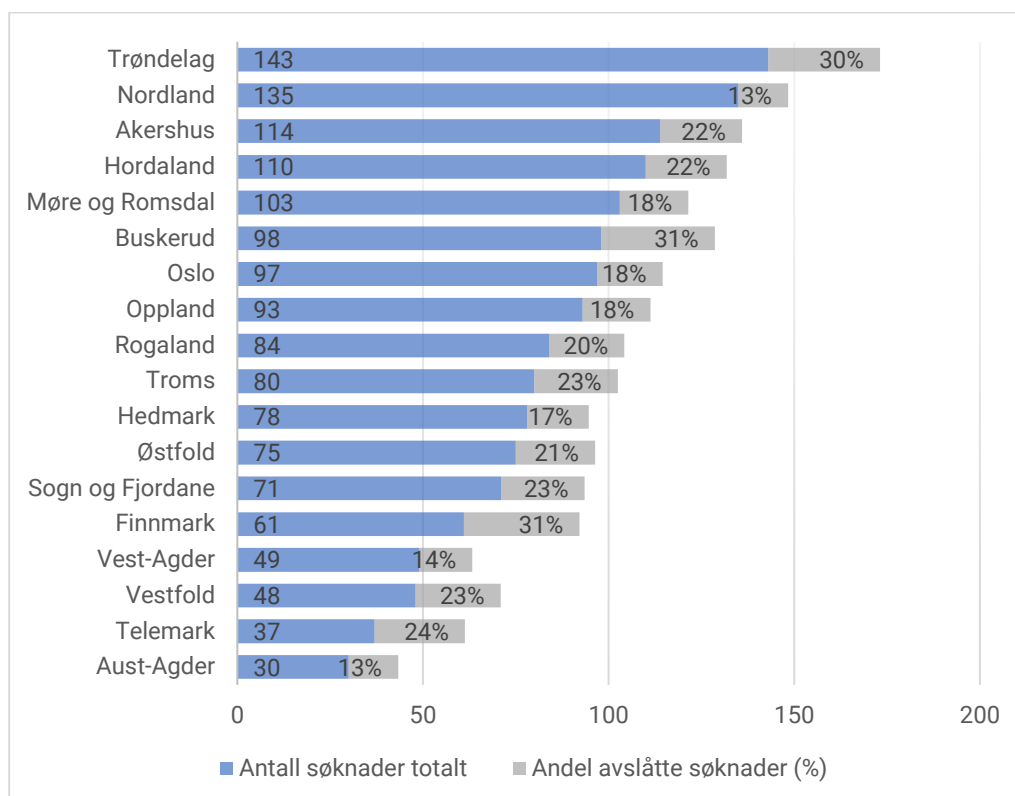

For ordninger hvor kommunene konkurrerer om midler bruker Helsedirektoratet både tildelingskriterier (ni ordninger) og forhåndsdefinerte satser (syv ordninger) ved fastsettelse av tilskuddsbeløpet.

I forvaltning av tilskuddssøknader har Helsedirektoratet mulighet til å fatte følgende vedtak: innvilgelse, delvis innvilgelse, avslag eller avvising av søknaden. I de aller fleste tilfeller innvilger Helsedirektoratet tilskudd enten i den størrelsen kommunen søker om eller i mindre omfang, dvs. innvilger eller delvis innvilger søknaden. Av de 1 736 innkomne søknader fra kommuner på ovennevnte ordninger i 2018 ble 17 prosent avslått. *Aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet og passivitet* og *Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten* er de ordningene hvor konkurransen om midlene er størst. For den førstnevnte ordningen er konkurransen så stor at kun 25 prosent av søkere fikk tilskudd over ordningen i 2018.

Kommunene i Trøndelag sendte flest søknader til ordninger med åpen konkurranse, mens Aust-Agder-kommunene sendte færrest (tabell 13). Det er med andre ord ingen entydig sammenheng mellom antall innsendte søknader og størrelsen på utbetalt tilskudd. Det kan antas at tildeling har sammenheng med hvor mye kommunene søker om. Dette har ikke Helsedirektoratet oversikt over som følge av at søknadsbeløpet ofte ikke er utfylt av søkeren eller er feil. Dette gjelder f.eks. ordninger hvor tilskudd fastsettes ved hjelp av satser¹².

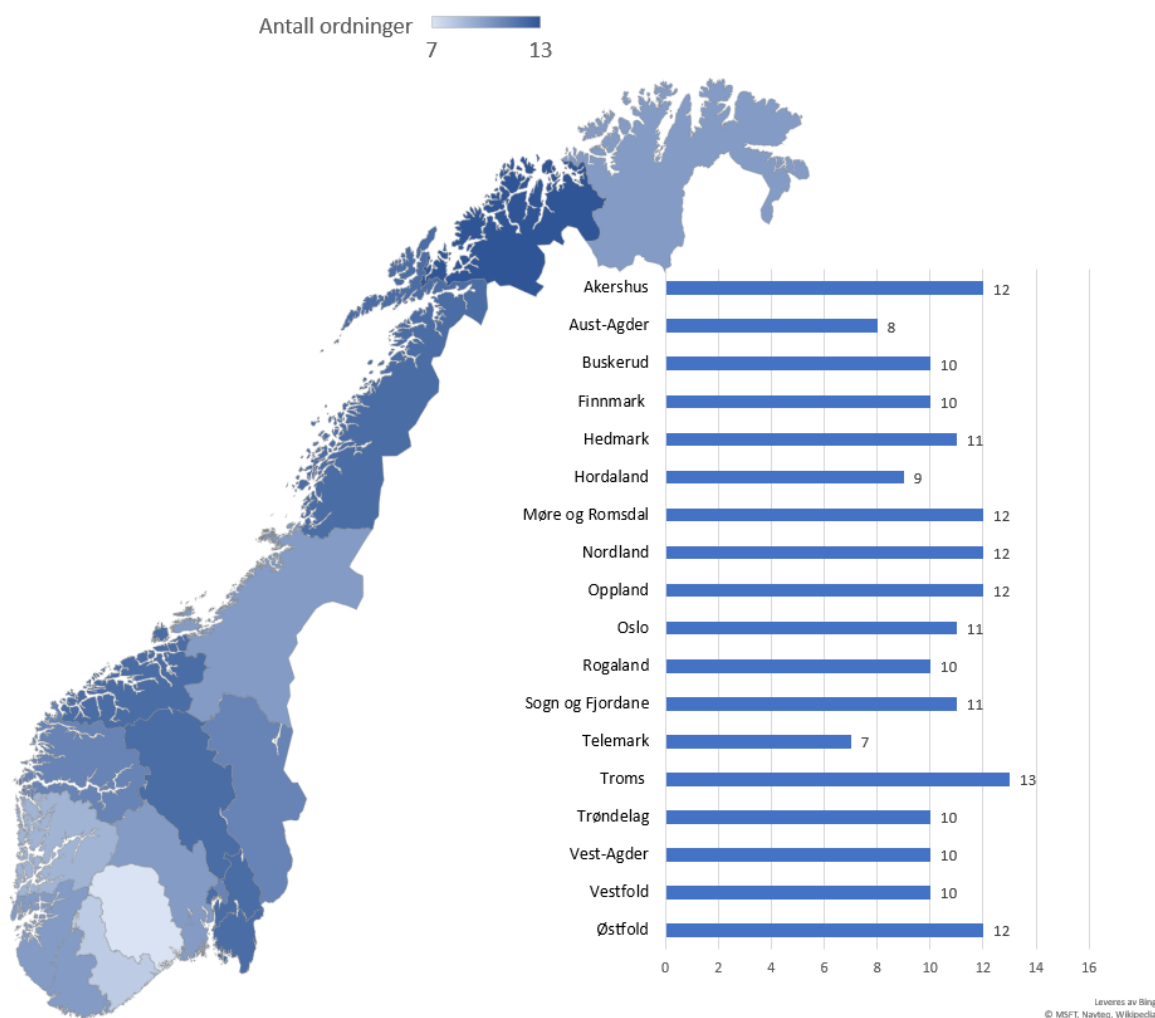
Tabell 13: Antall innsendte og andel avslåtte søknader i 2018, fordelt på fylker

¹² I TIFO må "innvilget beløp" være lavere eller lik "søkt beløp". Dersom det innvilgede beløpet er høyere enn det som er omsøkt må saksbehandleren endre søknadsbeløpet selv for å på denne måten utbetale tilskuddet.

Figur 6 viser at ikke alle kommuner benytter seg av det potensialet som ligger direktoratets tilskuddsportefølje. Kommunene i Akershus søker på nesten alle tilgjengelige ordninger og får tilskudd over disse, mens kommunene i Telemark søker på under halvparten av ordninger som er tilgjengelige for kommunene. Omfanget av denne rapporten gir ikke mulighet til å gå i dybden på hvorfor enkelte kommuner søker på få ordninger mens andre søker på flere.

Figur 6: Antall ordninger (av totalt 16) som kommunene fikk tilskudd over i kategorien ordninger med åpen konkurranse, pr. fylke

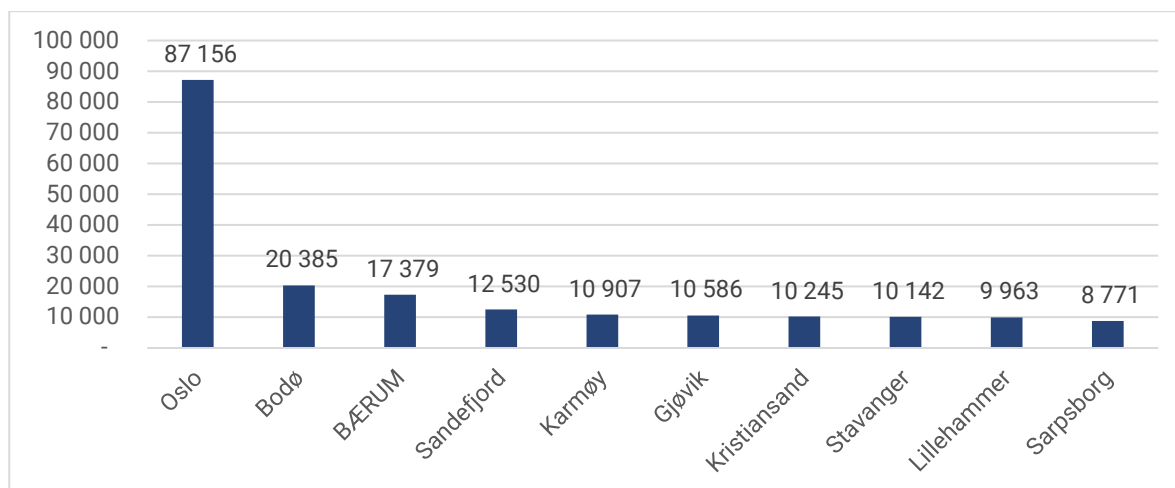

Slik figur 7 viser, får Oslo kommune mest i tilskudd også når det gjelder ordninger hvor kommunene konkurrerer om midler. Dette kan forklares med at Oslo kommune er en aktiv søker, har mange innbyggere og har tilstrekkelig brukergrunnlag for å møte etterspurte tildelingskriterier når de søker om tilskudd. Sammenlignet med kommunene i Bergen og

Trondheim¹³ har Oslo kommune sendt inn 6 ganger så mange søknader som de to øvrige kommunene. På den andre siden får Oslo kommune også mange avslag på sine søknader. Slik ble nesten hver femte søknad fra Oslo kommune avslatt av Helsedirektoratet i 2018 (tabell 13).

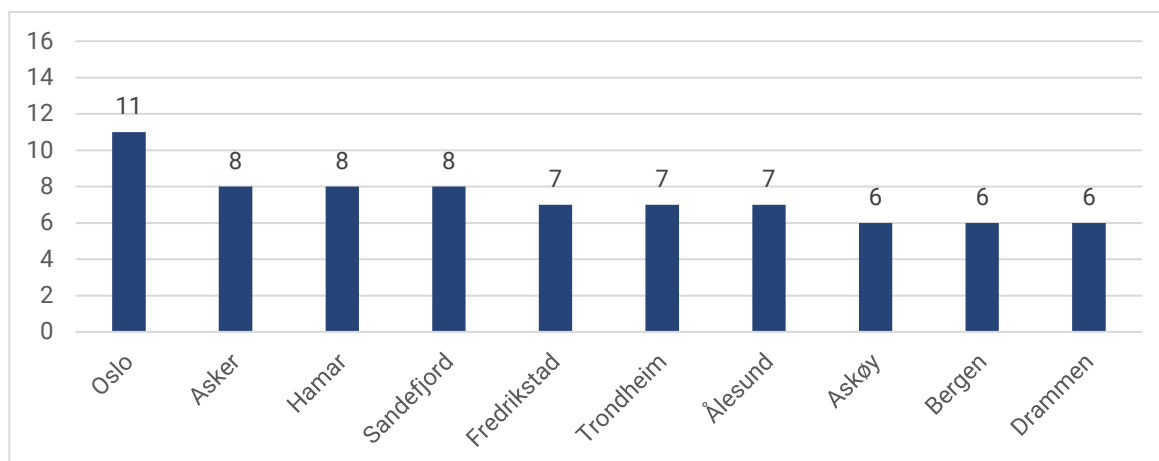
Figur 7: 10 kommuner som har fått størst beløp utbetalt tilskudd fra ordninger i kategorien ordninger med åpen konkurranse

(i 1000 kr)

Figur 8: 10 kommuner som har fått tilskudd etter flest antall tilskuddsordninger i kategorien ordninger med åpen konkurranse

(i 1000 kr)

Ser vi derimot på utbetalt tilskudd pr. innbygger er det andre kommuner enn Oslo som skiller seg ut (tabell 14). Kommuner som fikk høyest tilskuddsbeløp i kr pr. innbygger har under 2 000 innbyggere, forholdsvis høy andel eldre i befolkningen og relativt høye driftsutgifter pr. innbygger (Bruttodriftsutgifter pr. innbygger totalt, SSB 2017). Tabell 14.10 viser at disse

¹³ Bergen og Trondheim er de to største kommunene etter Oslo i antall innbyggere.

kommunene har fått tilskudd til opprettelse av dagaktivitetsplasser for personer med demens, flere helsesykepleiere samt tilskudd til rekruttering av fastleger som følge av rekrutteringsvansker.

Tabell 14: 10 kommuner som har fått størst beløp utbetalt tilskudd pr. innbygger fra ordninger under kategorien *ordninger med åpen konkurranse*

Kommuner/ordningsnavn	Utbetalte tilskuddsmidler	Folketall 2018*	Kroner utbetalt pr. innbygger
Flå	2 225 500	1069	2 082
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	225 500		
Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten	2 000 000		
Kvalsund	1 653 630	1027	1 610
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	1 653 630		
Bokn	750 990	844	890
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	450 990		
Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten	300 000		
Sandøy	1 068 660	1263	846
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	1 068 660		
Vega	995 160	1221	815
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	75 160		
Oppfølging av akuttmedisinforskriften	140 000		
Rekruttering av fastleger i kommuner som har rekrutteringsvansker	380 000		
Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten	400 000		
Aurland	1 350 000	1778	759
Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten	1 350 000		
Tydal	597 130	834	716
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	60 130		
Oppfølging av akuttmedisinforskriften	57 000		
Rekruttering av fastleger i kommuner som har rekrutteringsvansker	480 000		
Loppa	671 190	941	713
Aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet og passivitet	130 000		
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	541 190		
Ørland	3 778 071	5351	706
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	2 360 190		
Etablering og drift av Rask psykisk helsehjelp	550 000		
Helhetlig støtte til pårørende med krevende omsorgsoppgaver	200 000		
Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten	667 881		
ETNEDAL	910 520	1352	673
Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens	240 520		
Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten	670 000		
SUM:	14 000 851		

*Kilde: Statistisk sentralbyrå

<https://www.ssb.no/338772/folkemengd-1.januar.heile-landet-fylke-og-kommunar>

5. Kommuner som ikke har fått tilskudd over ordninger med åpen konkurranse¹⁴

Som det ble nevnt tidligere, søker nesten alle norske kommuner om tilskudd hos Helsedirektoratet. Det er en liten gruppe kommuner som ikke søkte om tilskudd i 2018 over de ordningene hvor kommunene konkurrer om tilskuddsmidler (tabell 15). 15 av 24 kommuner har korrigerede frie inntekter på over 120 pst. av landsgjennomsnittet, regnet i kr. per innbygger, og kun en av 24 kommuner ligger under landsgjennomsnittet på korrigerede frie inntekter.

Tabell 15: Kommuner som ikke søkte om tilskudd over ordninger med åpen konkurranse

Kommuner som ikke søkte om tilskudd i 2018	Folketall 2018*	Fylke	Korrigerede frie inntekter inkl. eiendomsskatt, konsesjons-kraft-/ hjemfallsinntekter og fordel av differensiert**
Valle	1166	Aust-Agder	150
Hasvik	1024	Finnmark	141
Karasjok	2673	Finnmark	124
Nord-Odal	5040	Hedmark	100
Eidfjord	918	Hordaland	201
Jondal	1096	Hordaland	116
Sveio	5709	Hordaland	95
Selbu	4093	Møre og Romsdal	104
Hamarøy	1747	Nordland	122
Træna	454	Nordland	126
Værøy	746	Nordland	125
Finnøy	3171	Rogaland	108
Sokndal	3310	Rogaland	97
Utsira	208	Rogaland	155
Balestrand	1278	Sogn og Fjordane	128
Gaular	3032	Sogn og Fjordane	101
Vik	2673	Sogn og Fjordane	120
Fyresdal	1304	Telemark	118
Hjartdal	1586	Telemark	121
Nissedal	1468	Telemark	121
Tinn	5784	Telemark	128
Gratangen	1093	Troms	116

¹⁴ Tall brukt i denne rapporten er hentet fra tilskuddsforvaltningsverktøyet Tifo, 10. desember 2018. For å gi et mer riktig bilde av kommuner som ikke fikk tilskudd i 2018, er det kun dette tilfellet brukt tall gjeldende 31. desember. 2018 (Tabellene 15 og 16).

Kvænangen	1207	Troms	144
Leka	571	Trøndelag	124
Lierne	1392	Trøndelag	124
Meråker	2435	Trøndelag	115
Namsskogan	886	Trøndelag	162

*Kilde: Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/kommunefakta>

**Frie inntekter - KMD 2017; medianen er på 104 <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneokonomi/inntektssystemet-for-kommuner-og-fylkeskommuner/utgiftskorrigerede-frie-inntekter/id547765/>

De fleste kommuner som søker om tilskudd hos Helsedirektorat får støtte. Kun noen få små kommuner fikk avslag på sine søknader i 2018 over ordninger med konkurranse om midler (tabell 16). Disse kommunene søkte på få, men mest omsøkte ordninger: *Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten* samt *Aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet og passivitet*, altså ordninger hvor det er veldig høy konkurranse om midler og dermed stor sannsynlighet for å få avslag.

Tabell 16: Kommuner som fikk avslag på sine søknader over ordninger med åpen konkurranse i 2018

Kommuner som søkte men ikke fikk tilskudd i 2018	Innbyggertall*	Fylke	Korrigerede frie inntekter inkl. eiendomsskatt, konsesjons-kraft-/hjemfallsinntekter og fordel av differensiert**
Aremark	1358	Østfold	106
Berg	896	Troms	122
Flatanger	1111	Trøndelag	118
Flesberg	2708	Buskerud	104
Holtålen	2027	Trøndelag	106
Midtre Gauldal	6226	Trøndelag	97
Røyrvik	473	Trøndelag	147
Stordal	951	Møre og Romsdal	107
Vikna	4559	Trøndelag	104
Åmli	1851	Aust-Agder	110

*Kilde: Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/kommunefakta>

**Frie inntekter - KMD 2017; medianen er på 104 <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneokonomi/inntektssystemet-for-kommuner-og-fylkeskommuner/utgiftskorrigerede-frie-inntekter/id547765/>

IV. Tilskudd til frivillige organisasjoner

1. Tilskuddsordninger tilgjengelige for frivillige organisasjoner¹⁵

Frivillige organisasjoner og stiftelser kan søke på 59 av Helsedirektoratets tilskuddsordninger¹⁶. 39 av ordningene er øremerket i statsbudsjettet til bestemte organisasjoner. Åtte av ordningene er forbeholdt frivillige organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret¹⁷. Frivillighetsregisteret ble opprettet i 2009 etter initiativ fra de frivillige organisasjonene. Registeret skal med systematisk informasjon styrke det rettslige grunnlaget til og kunnskapen om frivillig aktivitet og legge til rette for offentlig politikk overfor frivillig sektor.

Ni av ordningene er åpne for frivillige organisasjoner og andre (f.eks. kommuner). Tre av ordningene er ordninger som faller utenfor hovedkategoriene.

Figur 9: Antall tilskuddsordninger som frivillige organisasjoner kan søke pr. kategori

¹⁵ Når man sorterer tall lastet ned fra tilskuddsforvaltningsverktøyet, Tifo kan man sortere tilskuddsmottakere med artskonto (8760, Tilskudd til organisasjoner og stiftelser). Arskonto 8760 er dog for alle typer organisasjoner og stiftelser. For å vite om de er frivillige organisasjoner, må man sjekke frivilligregisteret og regelverkene i tillegg.

¹⁶ Åtte av de totalt 155 tilskuddsordningene er tilgjengelige både for kommuner og frivillige organisasjoner.

¹⁷ Kilde: <https://www.brreg.no/om-oss/oppgavene-vare/alle-registrene-vare/om-frivillighetsregisteret/>

Tabell 17: Utbetalte tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner i 2018 pr. kapittel

(i 1000 kr)

Kapittel	Kapittelnavn	Utbetalte tilskuddsmidler (%)		Antall ordninger
0765	Psykisk helse og rusarbeid	600 710	64,76 %	16
0714	Folkehelse	141 992	15,31 %	16
0762	Primærhelsetjenester	62 758	6,77 %	3
0781	Forsøk og utvikling mv.	52 450	5,65 %	7
0761	Omsorgstjenester	39 955	4,31 %	9
0761/0769	Omsorgstjeneste/ utredningsvirksomhet mv.	18 506	2,00 %	1
0315	Måltidsfellesskap for eldre og aleneboende	5 000	0,54 %	1
0733	Habilitering og rehabilitering	4 498	0,48 %	3
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	1 088	0,12 %	1
0740	Helsedirektoratet / sentral helseforvaltning	453	0,05 %	1
0702	Beredskap	200	0,02 %	1
SUM:		927 610	100,00 %	59

Frivillige organisasjoner fikk utbetalt 927,6 mill. kroner i 2018. Dette fordelte seg på 11 kapitler i statsbudsjettet, og er ca. seks prosent av Helsedirektoratets totale utbetalte tilskuddsmidler. Vi mangler samlet oversikt over hvor stor del av budsjettet direktoratets tilskuddsmidler utgjør for organisasjonene. Stortingsmeldingen om frivillighet omtaler dette mer generelt.¹⁸

Kapittel 0765 Psykisk helse og rusarbeid har 16 tilskuddsordninger og får 600,7 mill. kroner, som utgjør 64,7 prosent av totalt utbetalte tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner.

De fleste av organisasjonene som mottar tilskudd her, arbeider med psykisk helse og rus og tilgrensende områder (prostitusjon, mobbing, seksuell helse, selvmord og selvskading). Elleve av ordningene er øremerket for organisasjoner som utfører nasjonale oppgaver for tilskuddsmidlene. I tre av ordningene er det åpen konkurranse om midlene, herav er to ordninger forbeholdt frivillige organisasjoner. Ca. en tredjedel av ordningene under dette kapitlet har brede formål innen psykisk helse- og rusarbeid, og enkelte har begrensede formål, som f.eks. ordningen *Nasjonal støttegruppe etter 22. juli hendelsen*.

Kapittel 0714 Folkehelse har også 16 tilskuddsordninger, og får 142 mill. eller 15,3 prosent av totalt utbetalte tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner. Tilskuddsordningene på folkehelse- området har derfor gjennomgående mindre rammer enn ordningene for psykisk

¹⁸ Meld. St. 10 (2018-2019), <https://www.regjeringen.no/contentassets/82a9eff104b3441d92c04198370a0724/nn-no/pdfs/stm201820190010000dddpdfs.pdf>

helse og rusarbeid. Innenfor folkehelse- kapitlet utbetales 131,5 mill. kroner til over seks ordninger som primært arbeider med psykisk helse og rus.

Over kapittel 0734 Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak utbetales 1 mill. kroner til samme formål. Altså utbetales det i alt 733,2 mill. kroner til arbeid med psykisk helse og rus (fra tre forskjellige kapitler som i alt har en ramme på 743,8 mill. kroner. 601,8 mill. kroner av dette er fra de to kapitlene som er reservert for rus og psykisk helse).

Kapittel 0761 Omsorgstjenester har ni ordninger hvor det utbetales 39 mill. kroner eller 4,3 prosent av den totale bevilgningen til frivillige organisasjoner. Dernest har frivilligheten syv ordninger over kapittel 0781 Forsøk og utvikling, hvor det ble utbetalt 52 mill. kroner eller 5,6 prosent.

Kapittel 0781 Forsøk og utvikling mv. er tilskudd (post 79) til svært forskjellige formål og organisasjoner. Seks av tilskuddsordningen er øremerket for organisasjoner som drifter nasjonale oppgaver, og hit går i alt 45,9 mill. kroner. Én er det åpen konkurranse om, med mange typer mulige søkere.

Tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner over kapittel 0702 Beredskap brukes i svært liten grad som virkemiddel for en av direktoratets kjerneoppgaver, nemlig beredskap.

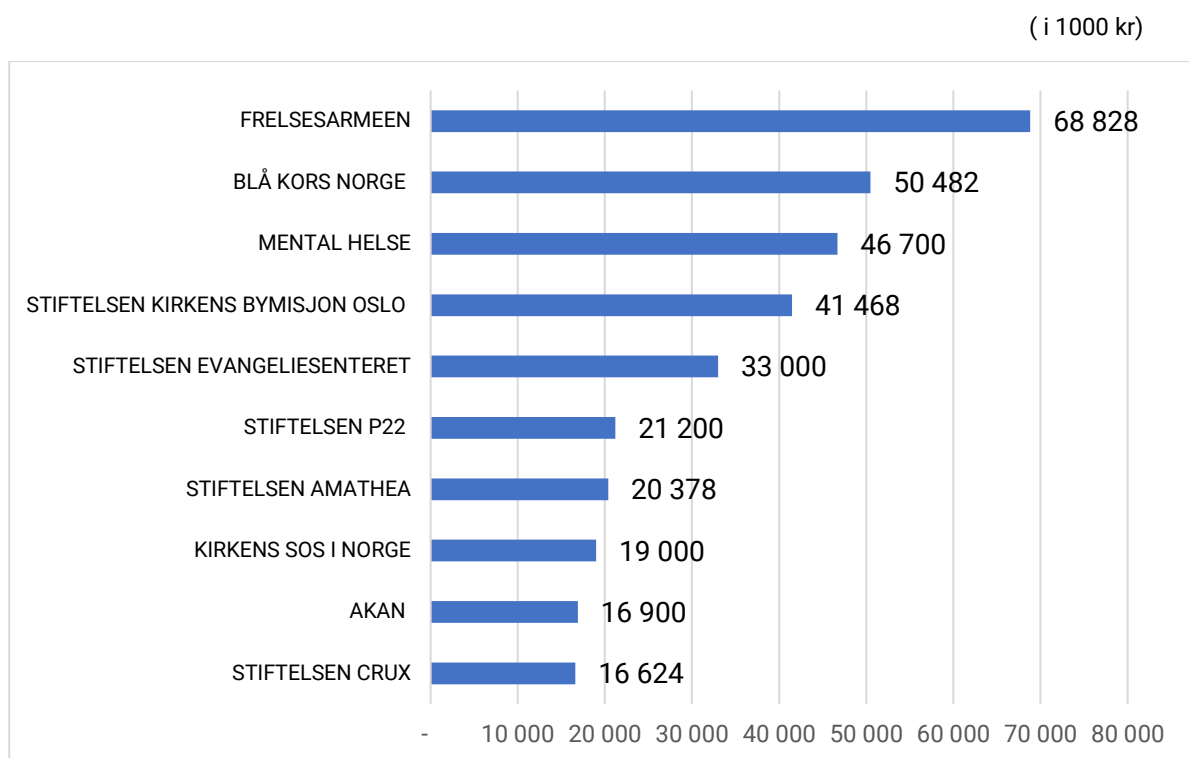
Tabell 18: Frivillige organisasjoner/stiftelser som mottar tilskudd fra tre ordninger eller flere, alle typer tilskuddsordninger

(i 1000 kr)

Frivillige organisasjoner og stiftelser	Antall ordninger	Totalt utbetalte tilskuddsmidler
Norges Røde Kors	7	14 238
Mental Helse	5	46 700
Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo	5	41 468
A-Larm Bruker Og Pårørende Organisasjon For Åpenhet Om Rus Og Behandling	4	10 242
Blå Kors Norge	4	50 482
Mental Helse Ungdom	4	6 370
Arbeiderbevegelsens Rus- Og Sosialpolitiske Forbund	3	2 311
Frelsesarmeen	3	68 828
Fri - Foreningen For Kjønn- Og Seksualitetsmangfold	3	2 800
Frivillighet Norge	3	6 900
Helseutvalget	3	9 075
logt I Norge	3	14 791
Nasjonalforeningen for Folkehelsen	3	6 425
Norges Parkinsonforbund	3	1 441
Norske Kvinners Sanitetsforening	3	12 325
Prostituertes Interesseorganisasjon i Norge (PION)	3	956
Prolar Nett - Nasjonalt Forbund For Folk I Lar	3	5 535

Her er alle ordninger som frivillige organisasjoner kan søke på inkludert. Av de frivillige organisasjoner er det Norges Røde Kors som mottar tilskudd over flest ordninger, deretter følger Mental Helse og Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo, og tre organisasjoner som får tilskudd over fire ordninger. Utbetalte tilskuddsmidler er ikke størst for de som får over flest ordninger. Norges Røde Kors får tilskudd over syv ordninger og i gjennomsnitt 2 mill. kroner pr. ordning, mens Mental Helse – en organisasjon som arbeider med psykisk helse – får tilskudd over fem ordninger og i gjennomsnitt 9,3 mill. kroner pr. ordning. Gjennomsnittlig utbetaling pr. ordning for de organisasjoner som får tilskudd over tre ordninger varierer mellom 22,9 mill. kroner (Frelsesarmeen) og 318 666 kroner (PION). Etter Frelsesarmeen er det Blå Kors Norge som får mest pr. ordning, nemlig i gjennomsnitt 12,6 mill. kroner pr. ordning, fordelt over fire ordninger. De som søker over mange ordninger og får lite pr. ordning, får mer arbeid med søknads- og rapporteringsprosesser enn de som søker få ordninger og får mye over hver av dem.

Figur 10: 10 frivillige organisasjoner/stiftelser som har fått størst tilskuddbeløp utbetalt, alle typer tilskuddsordninger

Vi ser her flere av de samme organisasjonene som i Tabell 18 (om beløp og antall ordninger). Det er Frelsesarmeen, Blå Kors Norge - som arbeider med rus – og Mental Helse som får mest.

2. Ordninger øremerket navngitte mottakere – nasjonal oppgave

Av de 59 ordningene er 39 øremerket i statsbudsjettet for bestemte organisasjoner. Øremerkede tilskuddsmidler er fordelt til totalt 38 ikke nødvendigvis unike organisasjoner.

Øremerkede midler utbetalt til frivillige organisasjoner for å utføre nasjonale oppgaver var ca. 250 mill. kroner i 2018. I noen tilfeller videreformidler organisasjonenes sentrale ledd midler videre til regionale eller lokale ledd. Organisasjonen Mental Helse fikk alene 35,6 mill. kroner av dette, utbetalt over tre ordninger. Av de syv organisasjonene som fikk mest arbeider alle unntatt én med psykisk helse og rus (unntaket er stiftelsen Amatheia). De seks med psykisk helse- og rusarbeid som som fikk mest fikk i alt nesten 127 mill. kroner, altså over halvparten av midlene. Ca 123 mill. kroner av midlene ble fordelt til ca. 30 organisasjoner av varierende størrelse, hvorav de fleste arbeider overfor bestemte pasient- og brukergrupper, herunder også noen med psykisk helse og rus. Største del av midlene går til arbeid med psykisk helse og rus.

I tillegg til Mental Helse har to organisasjoner fått midler over mer enn en ordning. Det er Frivillighet Norge, som fikk 6,9 mill. kroner utbetalt over tre ordninger, og Norges Røde Kors, som fikk 3,2 mill. kroner utbetalt over to ordninger.

Tabell 19: Utbetalte tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner fra ordninger i kategorien ordninger øremerket navngitte mottakere – nasjonal oppgave, pr. ordning

(i 1000 kr)

Ordningsnavn / organisasjonsnavn	Utbetalte tilskuddsmidler
Amatheia / Stiftelsen Amatheia	20 378
Ammehjelpen / Ammehjelpen	1 200
Arbeidslivets kompetansesenter for rusmiddelspørsmål (Akan) - driftstilskudd / AKAN	16 900
Barn som pårørende - Kompasset /Blå Kors Norge	24 300
Blå Kors – Snakk om mobbing /Blå Kors Kristiansand	3 100
Demensplan 2020 - Demensforbundet i Nasjonalforeningen for folkehelsen sitt lokale informasjons- og veiledningsarbeid/ Nasjonalforeningen For Folkehelsen	1 000
Diabetesforbundet/ Diabetesforbundet	9 000
Drift og aktivitet Actis/ ACTIS - Rusfeltets Samarbeidsorgan	14 700
Drift og aktivitet Av-og-til / AV-OG-TIL	16 400
Driftstilskudd til Rådet for psykisk helse / Rådet For Psykisk Helse	3 800
Døvblinde og døve - Conrad Svendsen senter/ Stiftelsen Signo	14 572
En moderne hørselsomsorg – nærmest mulig brukeren/ HLF Hørselshemmedes Landsforbund	1 000

Forandringsfabrikken – Psykiskhelseproffene/ Forandringsfabrikken Stiftelse	4 000
Frivillighet Norge - kampanje for fellesskap og sosial støtte/ Frivillighet Norge	6 000
Frivillighet Norge – kompetanseløft/ Frivillighet Norge	400
Fysisk og sosial aktivitet for eldre	4 000
Den Norske Turistforening	3 000
Seniordans Norge	1 000
Harry Benjamin Ressursenter/ Harry Benjamin Ressursenter HBRS	3 000
Kirkens SOS/ Kirkens Sos I Norge	19 000
Kreftlinjen - driftstilskudd til Kreftforeningen/ Kreftforeningen	2 500
Kunnskap og informasjon om lindrende behandling og omsorg ved livets slutt for barn og ungdom	3 500
Foreningen For Barnepalliasjon FFB	3 156
Sykehusklovnene	344
Livsgledesertifisering og annet utviklingsarbeid - Livsglede for eldre/ Stiftelsen Livsglede For Eldre	6 500
Livsstilsendringsprosjektet ved Feiringklinikken/Landsforeningen For Hjerte Og Lungesyke	2 498
Mental Helse Hjelpetelefonen/ Mental Helse	17 500
Modum Bad – Institutt for sjelesorg/ Modum Bad	1 600
Møteplass for folkehelse/ Frivillighet Norge	500
Nasjonal støttegruppe etter 22. juli hendelsen/ Den Nasjonale Støttegruppen Etter 22. Juli	5 000
Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse/ Mental Helse	11 500
Norges astma- og allergiforbund (NAAF)/ Norges Astma-Og Allergiforbund	3 700
Norsk pasientforening og Landsforeningen uventet barnedød	6 800
Landsforeningen Uventet Barnedød	2 014
Norsk Pasientforening	4 786
Psykologistudentenes opplysningsarbeid for unge (POFU)/ Mental Helse Ungdom	3 000
Rehabiliteringstilbud til ryggmargsskadde (Sunnaas-stiftelsen)/Sunnaasstiftelsen	1 000
Rekruttering av blodgivere - Røde kors/ Norges Røde Kors	3 000
Samordning av informasjons- og opplysningsarbeid og videreutvikling av samarbeid – Hjerneverket/ Hjerneverket (Norwegian Brain Council)	1 000
Seksuelle minoriteter	2 500
FRI - Foreningen For Kjønn- Og Seksualitetsmangfold	1 750
Skeiv Ungdom	750
Skadeforebyggende forum/ Skadeforebyggende Forum	1 100
Stiftelsen Organdonasjon/ Stiftelsen Organdonasjon	6 000
Støttegruppeberedskap - Norges Røde Kors/ NORGES RØDE KORS	200
Ungdom og Fritid – kompetanseløft/ Landsforeningen Ungdom Og Fritid	1 000
Verdensdagen for psykisk helse/ Mental Helse	6 600
SUM:	249 747

Frivillige organisasjoner mottar nesten 250 mill. kroner i tilskudd for å ivareta nasjonale oppgaver. 98 mill. kroner utbetales over 10 ordningene som dreier seg om rus og psykisk helse. Ellers er det svært stor variasjon i formålene.

Noen av ordningene (som *Demensplan 2020*) er knyttet til bestemte satsninger og tidsbegrenset, andre er mer permanente. Midler fra 35 av ordningene utbetales til en organisasjon hver, mens midler fra fire ordninger utbetales til to organisasjoner hver.

3. Ordninger med åpen konkurranse

Åtte av ordningene er forbeholdt frivillige organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret¹⁹. Fire av dem retter seg mot arbeid mot rusmiddelorganisasjoner, som får 419,7 mill. kroner av disse midlene. Mottagerne er 128 i tallet, men ikke nødvendigvis unike mottagere (noen organisasjoner får tilskudd over flere av disse ordningene). Det er midler både til drift og mer prosjekt- eller aktivitetspregede tiltak. To av de andre ordningene retter seg mot frivillig arbeid mot bestemte bruker- eller pasientgrupper, én retter seg mot teknologisk utvikling for å avhjelpe ensomhet og én er om måltidsfellesskap. Over disse fire siste ordningene utbetales det midler til i alt 40 ikke nødvendigvis unike mottagere.

Tabell 20: Utbetalte tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner i kategorien ordninger med åpen konkurranse forbeholdt til frivillige organisasjoner, pr. tilskuddsordning

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger	Utbetalte tilskuddsmidler	Antall tilskuddsmottaker
Driftstilskudd til frivillige rusmiddelpolitiske organisasjoner	17 994	15
Frivillig arbeid mv.	18 506	18
Frivillig rusmiddelforebyggende innsats	42 516	23
Grunntilskudd til frivillige organisasjoner som i samarbeid med kommunene driver institusjonsbaserte tiltak for personer med rusmiddelproblemer eller prostitusjonserfaring	121 254	13
Ideelle og frivillige organisasjoner som driver aktivitetstilbud rettet mot personer med rusmiddelproblemer eller prostitusjonserfaring	238 008	77
Informasjons- og veiledningsarbeid om nevrologiske skader og sykdommer	3 000	13
Måltidsfellesskap for eldre og aleneboende	5 000	4
Utvikling og utprøving av teknologiske verktøy for å mobilisere mot ensomhet blant eldre	3 000	5
SUM:	449 278	137

Ni av 59 ordningene er åpne både for frivillige organisasjoner og andre søkere. En ordning har nesten halvparten av disse midlene og går til arbeid innen feltet psykisk helse og rus. Over fire av disse åtte ordningene utbetales det midler til psykisk helse og rus, i alt 419,8 mill. kroner av 449,2 mill. kroner. Rammen for de fire andre ordningene var i alt 29,4 mill. kroner. To av de fire andre ordningene utbetales til frivillige organisasjoner for spesifikke mindre

¹⁹ Inkluderer også stiftelser.

diagnosegrupper. De to siste ordningene har begrensede formål, og midlene ble i 2018 fordelt mellom henholdsvis fire og fem organisasjoner.

Tabell 21: Utbetalte tilskuddsmidler til frivillige organisasjoner i kategorien ordninger med åpen konkurranse, pr. tilskuddsordning²⁰

(i 1000 kr)

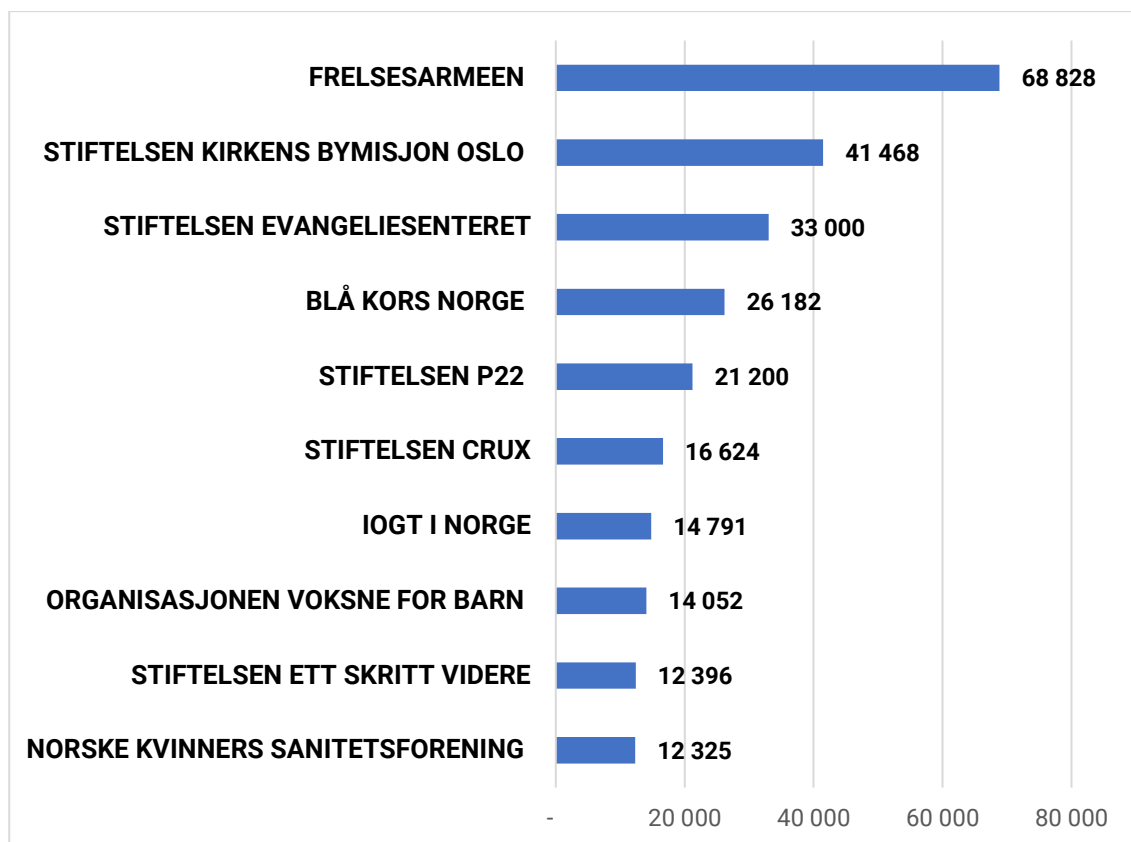
Tilskuddsordninger	Utbetalte tilskuddsmidler		Antall tilskuddsmottaker	
	Totalt	Frivillige organisasjoner	Totalt	Frivillige organisasjoner
Bruker- og pårørendearbeid innen rus- og psykisk helsefeltet	128 981	128 981	53	53
Forskrift om tilskudd til arbeid innen feltet hiv og seksuelt overførbare infeksjoner	23 808	21 725	10	7
Seksuell helse	31 248	20 656	70	29
Psykisk helse i skolen	19 696	11 882	12	9
Aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet og passivitet	18 198	6 745	50	14
Riktig og redusert bruk av tvang i psykisk helsevern	4 386	1 088	8	4
InnoMed - innovasjon i helse- og omsorgssektoren	2 500	850	6	2
Teknologisk støtte i fritidsaktiviteter for barn og unge med funksjonsnedsettelse og deres familie	3 700	638	5	1
Hjelpetiltak for personer med problematisk spilleadferd	3 486	453	5	2
SUM:	236 003	193 017	193	108

Fire av disse ni ordningene dreier seg om rus og psykisk helse. Av de 193 mill. kroner som utbetales til frivillige organisasjoner over disse ni ordningene, går det 142,4 mill. kroner til 68 ikke nødvendigvis unike organisasjoner over de fire ordningene for rus og psykisk helse. Resten av midlene her, 50,6 mill. kroner, fordeles mellom 53 andre ikke nødvendigvis unike søkere.

²⁰ Tallene som ble brukt for denne rapporten er tallene fra tilskuddsforvaltningsverktøyet Tifo, hentet ut 10. desember.2018. Tilskuddsmidler utbetalt etter den datoen er derfor ikke med i rapporten.

Figur 11: 10 frivillige organisasjoner som har fått utbetalt størst tilskuddsbeløp fra ordninger med åpen konkurranse

(i 1000 kr)

Både når det gjelder ordninger med åpen konkurranse og ordninger med åpen konkurranse forbeholdt frivillige organisasjoner (se over) er det Frelsesarmeen som får størst utbetaling.

Når det gjelder ordninger med åpen konkurranse, er det 218 ulike organisasjoner/ stiftelser som har fått utbetalt tilskuddsmidler. 164 av dem har fått tilskudd under én ordning, 41 av dem har fått tilskudd under to forskjellige ordninger, 10 av dem har fått tilskudd under tre forskjellige ordninger.

Stiftelsen Kirkens Bymisjon har fått utbetalt tilskuddsmidler under flest antall tilskuddsordninger (fem ordninger). A-Larm bruker- og pårørende organisasjon for Åpenhet om Rus og Behandling og Norges Røde Kors har fått utbetalt tilskudd under fire ordninger hver.

4. Ordninger som faller utenfor hovedkategoriene

Tabell 22: Ordninger som faller utenfor hovedkategoriene

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger	Utbetalte tilskuddsmidler	Antall tilskuddsmottaker
Drift av Fontenehus og Fontenehus Norge	34 367	17
Sunne kommuner	700	1
Nasjonale tiltak for forebygging av selvmord og selvskading	500	1
SUM:	35 567	19

To av disse tre ordningene ligner litt på hverandre i den forstand at målene er beslektet, de dreier seg om psykisk helse og rus. Ordningen *Fontenehus* får mest med stor margin, og mål for denne tilskuddsordningen er å bidra til at personer med psykiske helseproblemer eller rusproblemer skal delta i arbeidsrettede tiltak og komme i ordinært arbeid. Fontenehus er arbeidsfellesskap hvor medlemmer og ansatte er kolleger som sammen driver et erfarings- og kunnskapsbasert, arbeidsrettet rehabiliteringstilbud. Mange kommuner har Fontenehus i tillegg til ordinære kommunale tjenester til målgruppen. Fontenehus Norge er paraplyorganisasjonen. I regelverket er det et mål å øke antall fontenehus med to pr. år og at kommuner i fylker hvor det ikke er fontenehus skal prioriteres.

Ordningen *Sunne kommuner* er et nettverk under WHO, ordningen går til én mottager og er øremerket i statsbudsjettet. Etter intensjonsavtale mellom nettverket og Helsedirektoratet går tilskuddsmidlene til å støtte drift av nettverkets sekretariat.

Hovedmålet for ordningen *Nasjonale tiltak for forebygging av selvmord og selvskading* er å redusere omfanget av selvmord, selvmordsforsøk og selvskading og å bedre oppfølgingen av etterlatte etter selvmord; har vært knyttet til Handlingsplan for forebygging av selvmord og selvskading 2014 - 2017; og ble i 2018 videreført for å bidra til pågående innsats.

Vedlegg: Tilskudd til andre tilskuddsmottakere

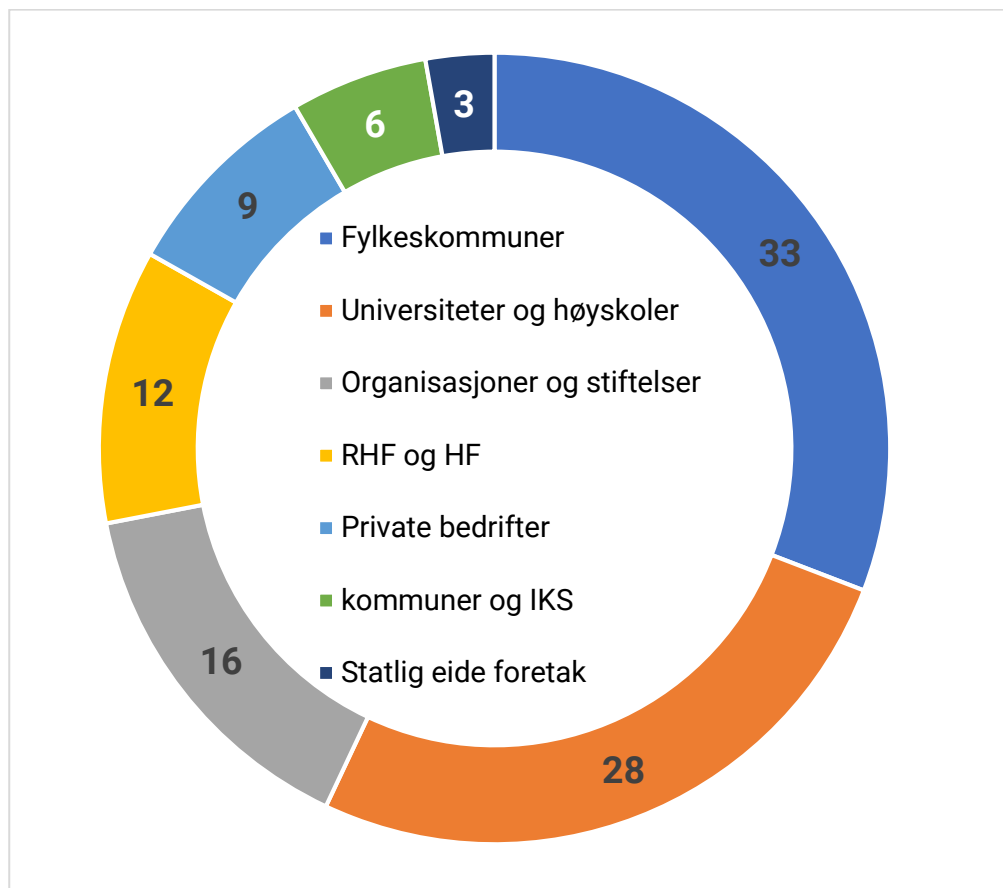
Vedlegg viser oversikt over 57 ordninger der det ble utbetalt til tilskuddsmottakere som ikke passer inn i kapittel 3 (tilskudd til kommuner) eller kapittel 4 (tilskudd til frivillige organisasjoner). De fleste av tilskuddsmottakerene for disse ordningene er statlige mottakere, fylkeskommuner og interkommunale selskap (IKS). Vi har ikke hatt kapasitet til å undersøke disse ordningene i årets rapport, men velger å ta med oversikten med her som vedlegg.

Av de 57 ordningene er 45 øremerket i statsbudsjett for bestemte mottakere. Ni av ordningene er ordninger med åpen konkurranse. Tre av ordningene er ordninger som faller utenfor hovedkategoriene.

1. Ordninger øremerket navngitte mottakere – nasjonal oppgave

Det er totalt 107 tilskuddsmottakere for de 45 ordningene øremerket navngitte mottakere. 31 prosent av tilskuddsmottakerene for disse ordningene er fylkeskommuner og 26 prosent er universiteter og høyskoler.

Figure 12: Fordeling pr. type tilskuddsmottakere (artskonto) for de 45 ordningene øremerket navngitte mottakere.

Ettersom det er såpass mange ulike typer tilskuddsmottakere under hver enkelt ordning, presenteres ordningene etter ordningstype og kapittel i statsbudsjettet.

**Tabell 23: 11 ordninger øremerket navngitte mottakere under kapittel 0761
Omsorgstjenester, pr. ordning og tilskuddsmottaker**

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / tilskuddsmottaker	Utbetalte tilskuddsmidler
Antibiotikasenter for primærmedisin (kapittel 0761 og 0762)	7 300
Universitetet I Oslo	7 300
Formidler av forskning og innovasjon - omsorgsforskningsentrene	1 000
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet NTNU	1 000
Kurspakke for ufaglærte i omsorgstjenestene	9 589
Sykehuset I Vestfold HF	9 589
Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning	6 263
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet NTNU	6 263
Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg	2 913
NORD UNIVERSITET	2 913
NOKLUS - Kvalitetssikring av laboratorietjenester i sykehjem	7 800
Haraldsplass Diakonale Sykehus As	7 800
Opplæring av frivillighetskoordinatorer og omsorg ved livets slutt-Verdighetsenteret i Bergen	11 000
Stiftelsen Verdighetsenteret	11 000
Senter for alders- og sykehjemsmedisin	2 000
Universitetet I Bergen	2 000
Tilskudd til Menn i helse - nasjonalt prosjekt	6 000
KS	6 000
Utvikle og styrke etisk kompetanse i helse- og omsorgstjenestene (Kapittel 0761 og 0781)	5 700
Universitetet I Oslo	5 700
Økt rekruttering av sykepleiere og helsefagarbeidere (Jobbvinner)	7 062
KS	7 062
SUM:	66 628

**Tabell 24: Ni ordninger øremerket navngitte mottakere under kapittel 0770
Tannhelsetjenester, pr. ordning og tilskuddsmottaker**

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / tilskuddsmottakere	Utbetalte tilskuddsmidler (%)
Etablering og drift av regionale odontologiske kompetansesentre	103 500 100 %
Hordaland Fylkeskommune	19 001 18 %
Tannhelse Rogaland FKF	12 546 12 %

Tannhelsetjenestens Kompetansesenter For Midt Norge IKS	32 690	32 %
Tannhelsetjenestens Kompetansesenter Sør IKS	8 851	9 %
Troms Fylkeskommune	11 568	11 %
Østfold Fylkeskommune Sentraladministrasjonen	18 844	18 %
Forskning og utredning vedrørende tannbehandlingsmaterialer	29 900	100 %
Nordisk Institutt For Odontologiske Materialer AS (NIOM AS)	24 000	80 %
Uni Research AS	5 900	20 %
Fylkeskommunale praksisplasser for tannpleierutdanning ved Høgskolen i Hedmark	5 204	100 %
Fylkestannlegen I Hedmark	5 204	100 %
Integrert løp i dobbeltkompetanse for tannleger	9 240	100 %
Universitetet I Bergen	2 875	31 %
Universitetet I Oslo	6 365	69 %
Kvalifiseringsprogram for tannleger utenfor EØS - UiB	5 855	100 %
Universitetet I Bergen	5 855	100 %
Lønn til kandidater under spesialistutdanning i pedodonti og til tannleger i utprøving av spesialistutdanning i multidisiplinær odontologi	6 310	100 %
Fylkestannlegen I Hedmark	335	5 %
Hordaland Fylkeskommune	1 129	18 %
Lovisenberg Diakonale Sykehus AS	2 006	32 %
Møre Og Romsdal Fylkeskommune Tannhelseavdelinga	593	9 %
Troms Fylkeskommune	1 500	24 %
Trøndelag Fylkeskommune	748	12 %
Spesialistutdanning av tannleger	54 447	100 %
Hordaland Fylkeskommune	1 708	3 %
Troms Fylkeskommune	5 734	11 %
Universitetet I Bergen	15 610	29 %
Universitetet I Oslo	29 065	53 %
Universitetet I Tromsø -Norges Arktiske Universitet	2 331	4 %
Tannhelsetilbud til tortur- og overgrepsofsatte og personer med odontofobi	67 379	100 %
Akershus Fylkeskommune Tannhelsetjenesten	1 659	2 %
Den Offentlige Tannhelsetjenesten I Vest-Agder	3 520	5 %
Finnmark Fylkeskommune	878	1 %
Fylkestannlegen I Aust-Agder	1 565	2 %
Fylkestannlegen I Hedmark	960	1 %
Hordaland Fylkeskommune	11 784	17 %
Nordland Fylkeskommune	2 047	3 %
Oppland Fylkeskommune Tannhelsetjeneste	1 481	2 %
Oslo Kommune Helseetaten	1 976	3 %
Sogn Og Fjordane Fylkeskommunetannhelsetenesta	1 585	2 %
Tannhelse Rogaland FKF	4 009	6 %
Tannhelsetjenesten I Buskerud FKF	4 607	7 %
Tannhelsetjenestens Kompetansesenter For Midt Norge IKS	9 985	15 %
Tannhelsetjenestens Kompetansesenter Sør IKS	1 174	2 %

Telemark Fylkeskommune	2 347	3 %
Troms Fylkeskommune	5 841	9 %
Vestfold Fylkeskommune	2 691	4 %
Østfold Fylkeskommune	9 271	14 %
Videreutdanning for tannpleiere ved Høgskolen i Sørøst-Norge	1 800	100 %
Universitetet I Sørøst-Norge	1 800	100 %
SUM:	283 634	

Tabell 25: Ni ordninger øremerket navngitte mottakere under kapittel 0765 Psykisk helse og rusarbeid, pr. ordning og tilskuddsmottaker

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / tilskuddsmottakere	Utbetalte tilskuddsmidler (%)	
Dobbeltkompetanseprosjektet i psykologi	327	100 %
Universitetet I Bergen	327	100 %
Helsetjenestetilbud ved overgrepsmottak	3 000	100 %
UNI Research AS	3 000	100 %
Nasjonalt knutepunkt for selvhjelp - Selvhjelp Norge	18 000	100 %
Selvhjelp Norge, Nasjonalt kompetansesenter for selvorganisert selvhjelp	18 000	100 %
Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid for voksne i kommunene (NAPHA)	24 900	100 %
Ntnu Samfunnsforskning AS	24 900	100 %
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)	57 300	100 %
Nasjonalt Kunnskapssenter Om Vold Og Traumatisk Stress AS	57 300	100 %
Nasjonalt senter for selvmordsforskning- og forebygging (NSSF)	18 200	100 %
Universitetet I Oslo	18 200	100 %
Regionale kunnskapssentre for barn og unges psykisk helse	178 047	100 %
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet NTNU	25 605	14 %
Regionsenter For Barn Og Unges Psykiske Helse, Helseregion Øst Og Sør	87 971	49 %
Uni Research AS	30 904	17 %
Universitetet I Tromsø -Norges Arktiske Universitet	33 566	19 %
Regionale ressursentre om vold traumatisk stress og selvmordsforebygging	115 200	100 %
Helse Midt-Norge RHF	20 700	18 %
Helse Nord RHF	20 900	18 %
Helse Vest RHF	22 000	19 %
Regionsenter For Barn Og Unges Psykiske Helse, Helseregion Øst Og Sør	51 600	45 %
Sinnemestring	2 500	100 %
St. Olavs Hospital HF	2 500	100 %
SUM:	417 474	

Tabell 26: seks ordninger øremerket navngitte mottakere under kapittel 0762 Primærhelsetjenester, pr. ordning og tilskuddsmottaker

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / tilskuddsmottakere	Utbetalte tilskuddsmidler (%)	
Allmennmedisinske forskningsenheter	16 500	100 %
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet NTNU	3 810	23 %
Uni Research AS	4 367	26 %
Universitetet I Oslo	4 387	27 %
Universitetet I Tromsø -Norges Arktiske Universitet	3 936	24 %
Forebygging av tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll	2 698	100 %
Helse Midt-Norge RHF	500	19 %
Helse Nord RHF	400	15 %
Helse Vest RHF	400	15 %
Info123	98	4 %
Regionsenter For Barn Og Unges Psykiske Helse, Helseregion Øst Og Sør	1 300	48 %
Kiropraktikkforskning	1 000	100 %
ET LIV I BEVEGELSE	1 000	100 %
Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin	11 606	100 %
Uni Research AS	11 606	100 %
Nasjonalt senter for distriktsmedisin	4 900	100 %
Universitetet I Tromsø -Norges Arktiske Universitet	4 900	100 %
Akuttmedisinsk eldreomsorg²¹	2 000	100 %
Norce Norwegian Research Centre AS	2 000	100 %
SUM:	36 704	

Tabell 27: Fire ordninger øremerket navngitte mottakere under kapittel 0714 Folkehelse, pr. ordning og tilskuddsmottaker

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / tilskuddsmottakere	Utbetalte tilskuddsmidler (%)	
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU)	3 600	100 %
Nasjonalt Utviklingssenter For Barn Og Unge AS	3 600	100 %
Skolefruktordningen	20 335	100 %
Stiftelsen Opplysningskontoret	20 335	100 %

²¹ Tallene som ble brukt for denne rapporten er hentet fra tilskuddsforvaltningsverktøyet Tifo, og var gjeldende pr. 10. desember 2018. Tilskudd for ordningen *Akuttmedisinsk eldreomsorg* ble utbetalt etter denne datoen. Av den grunn er tallene presentert her for denne tilskuddsordningen de tall som var gjeldende pr. 31.12.2018.

For Frukt Og Grønt - Frukt.No		
Stiftelsen Antidoping Norge - driftstilskudd	7 700	100 %
Stiftelsen Antidoping Norge	7 700	100 %
Ungdata	5 041	100 %
Blå Kors - Borgestadklinikken SA	115	2 %
Oslo Kommune Velferdsetaten	102	2 %
Oslomet - Storbyuniversitetet	4 642	92 %
St. Olavs Hospital HF	182	4 %
SUM:	36 676	

Tabell 28: Seks ordninger øremerket navngitte mottakere under forskjellige, resterende kapitler

(i 1000 kr)

Kapittel	Tilskuddsordninger / tilskuddsmottakere	Utbetalte tilskuddsmidler
717 (Legemiddeltiltak)	Nasjonalt kompetansenettverk for legemidler til barn	6 400
	Helse Bergen HF	6 400
702 (Beredskap)	Nasjonalt kompetansesenter og landsfunksjon for behandling av NBC-skader	3 620
	Oslo Universitetssykehus HF	3 620
783 (Personell)	NIFAB OG NAFKAM - driftstilskudd	13 700
	Universitetet I Tromsø -Norges Arktiske Universitet	13 700
781 (Forsøk og utvikling mv.)	Norsk ressursgruppe for organdonasjon	1 200
	NOROD - Norsk Ressursgruppe For Organdonasjon	1 200
734 (Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak)	Senter for rus- og avhengighetsforskning (SERAF)	4 791
	Universitetet I Oslo	4 791
781 (Forsøk og utvikling mv.)	Standard Norge	1 400
	Standard Norge	1 400
SUM:		31 111

2. Ordninger med åpen konkurranse

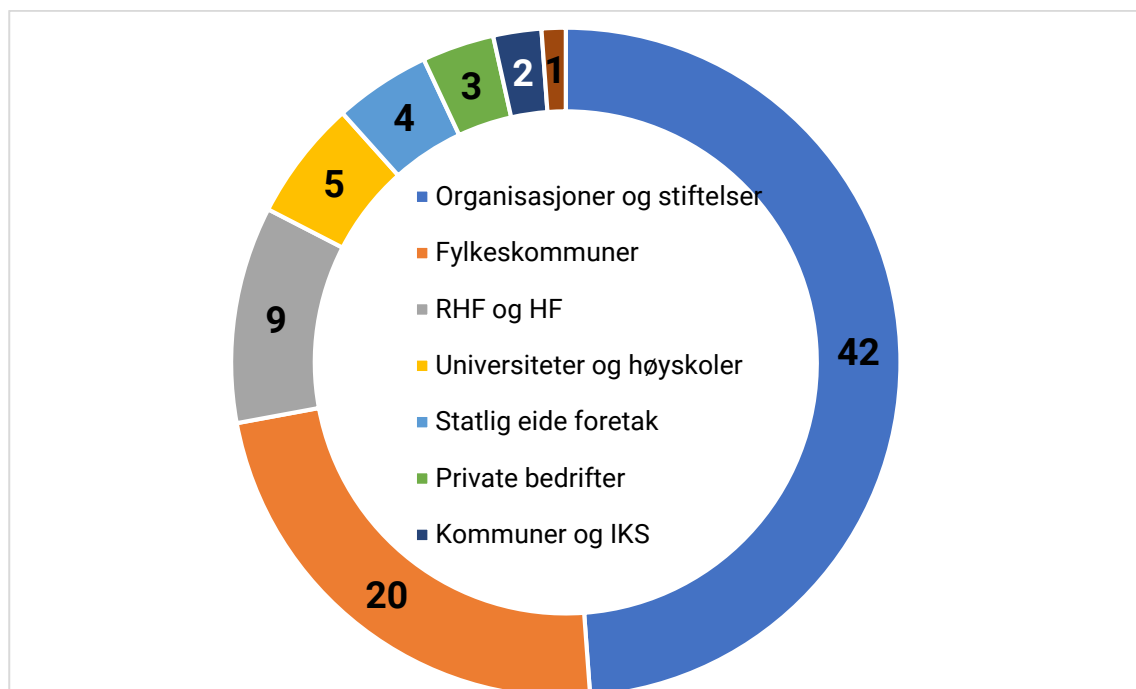
Det er totalt 86 tilskuddsmottakere på ni ordninger med åpen konkurranse.

Tabell 29: Ni ordninger med åpen konkurranse

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / tilskuddsmottakere	Utbetalte tilskuddsmidler	Antall tilskuddsmottaker
Tiltaksutvikling innen program for folkehelsearbeid i kommunene	70 500	10
Etter- og videreutdanning innen psykisk helse - institutter og foreninger	43 021	21
Studenter – psykisk helse og rusmiddelbruk	18 400	20
Prosjekter i regi av kompetansesentrene i sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri	6 500	4
Hjelpetiltak for personer med problematisk spilleadferd	3 486	7
Oppfølgingplan for arbeid og psykisk helse - kunnskapsbaserte mestringskurs	2 500	2
Lønn for fylkeskommunalt ansatte tannpleiere under videreutdanning	1 616	11
Onkologiske faggrupper	1 000	10
Etablering av stillinger for spesialister i pedodonti	191	1
Totalsum	147 214	86

Figure 13: Antall tilskuddsmottakere pr. type tilskuddsmottaker fra ordninger i kategorien ordninger med åpen konkurranse

49% av tilskuddsmottakerene for disse ordningene er organisasjoner og stiftelser og 23% er fylkeskommuner, og 10% er RHF og HF.

3. Ordninger som faller utenfor hovedkategoriene

Tre av ordningene er ordninger som faller utenfor hovedkategoriene.

Tabell 30: Ordninger som faller utenfor hovedkategoriene

(i 1000 kr)

Tilskuddsordninger / tilskuddsmottakere	Utbetalte tilskuddsmidler
Landsbystiftelsen - Camphill	78 724
Camphill Landsbystiftelse i Norge	78 724
Nordisk Velferdssenter	1 036
Nordens Velferdscenter (NVC)	1 036
Opphold i institusjoner for eldre med særskilte behov	6 710
JØDISK BO- OG SENIORSENTER	2 785
Stiftelsen Mosserødhjemmet	3 924
SUM:	86 469

Landsbystiftelsen - Camphill

Helse- og omsorgsdepartementet bidrar med midler til driften av Landsbystiftelsen Camphills tilbud, og størrelsen fastsettes hvert år i statsbudsjettet. Stiftelsen yter lovpålagte tjenester som den enkelte har et rettskrav på å motta. Stiftelsen sentralt fordeler midlene til drift av sine seks landsbyer forskjellige steder i Norge. Tilskuddet finansierer 55 prosent av utgifter til driften. Camphill-bevegelsen har sitt utspring i antroposofisk tenkning, og ble stiftet i 1939 i Skottland. Siden har bevegelsen spredt seg verden over. Den norske stiftelsen ble grunnlagt i 1966, og har fått tilskudd over egen post i statsbudsjettet siden 2002.

Nordens Velferdssenter

Tilskuddet gis som en del av Norges avtale med Nordisk Ministerråd og som bidrag til nordisk samarbeid. Senteret finansieres delvis av Nordisk Ministerråds årlige budsjetter og delvis gjennom nasjonal finansiering. Tilskuddet utbetales av Helsedirektoratet etter anmodning fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Nordens Velferdssenter er en del av sosial- og helsesektoren innen Nordisk Ministerråd, med oppdrag å styrke den nordiske velferdsmodellen. Senteret kobler sammen forskning og praksis og formidler kunnskap og erfaringer på sosial- og helsesektoren i Norden (inkludert Åland, Grønland og Færøyene) .

Opphold i institusjoner for eldre med særskilte behov

Tilskuddsordningen ble opprettet i 1996 for å tilgodese religiøse grupper med særskilte behov, og er øremerket for personer i Det mosaiske trossamfunn eller Syvendedags Adventistsamfunn med behov for sykehjems-, kortids- eller dagplass. Formålet med bevilgningen er å bidra til at kommuner i hele landet velger å kjøpe plasser ved Mosserød alders- og sykehjem for adventister og Jødisk Bo- og Seniorsenter. Bevilgningen er en subsidiering av slike plasser for kommunene. De to institusjonen har i de siste årene hatt lav andel av beboere fra andre kommuner enn der institusjonen ligger. For 2018 var det satt 8,7 mill. kroner til ordningen, og det ble utbetalt 6,7 mill. kroner.

Tilskuddsrapport 2018

Utgitt

Utgitt 22.05.2018

Bestillingsnummer

IS-2833

Utgitt av

Helsedirektoratet

Postadresse

Pb. 220 Skøyen

0213 Oslo

Besøksadresse

Vitaminveien 4, Oslo

Telefon 810 20 050

E-post: postmottak@helsedir.no

Forsidefoto

Krediteres

Design

Itera as

www.helsedirektoratet.no